

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

LJUBLJANA,
24 AVGUST 1934IZLAZI SVAKOG PETKA • GODIŠNJA PREIPLATA 50 DIN • UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZI SE
U UČITELJSKOJ ŠKOLI, FRANČIŠKANSKA ULICA BROJ 6, TELEFON BROJ 2177 • RAČUN
POŠTANSKE ŠTEDIONICE BROJ 12.945 • OGLASI PO CENIKU • RUKOPISI SE NE VRAĆAJUGOD. V
BROJ 35

Na putu braćstva i ljubavi

Bugarski Junaci među svojom jugoslovenskom sokolskom braćom

Bugarski Junaci u audijenciji kod Nj. Vel. Kraljice i Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra na Bledu

Nakon završenog jubilarnog sleta u Zagrebu pošli su bugarski Junaci na čelu sa starešinom bratom Dimitrijem Lazovom bilo je primljeno u audijenciju kod Nj. Vel. Kraljice Marije i Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, starešine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u dvoru Suvoboru. Nj. Vis. Prestolonaslednik Petar, starešina Saveza SKJ, bio je prilikom audijencije u sokolskoj odori. Audijencija

na čelu sa starešinom bratom Dimitrijem Lazovom bilo je primljeno u audijenciju kod Nj. Vel. Kraljice Marije i Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, starešine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u dvoru Suvoboru. Nj. Vis. Prestolonaslednik Petar, starešina Saveza SKJ, bio je prilikom audijencije u sokolskoj odori. Audijencija

bugarskih Junaka potrajala je preko pola sata.

Vodstvo bugarskih Junaka bilo je ovom audijencijom nada sve oduševljeno. Bugarski Junaci povratili su se istoga dana večernjem brzim vozom u Zagreb, odakle su sutradan dne 8. o. m. u 7 sati izjutra prosledili brzovlakom za Beograd.

bugarskih Junaka potrajala je preko pola sata.

Vodstvo bugarskih Junaka bilo je ovom audijencijom nada sve oduševljeno. Bugarski Junaci povratili su se istoga dana večernjem brzim vozom u Zagreb, odakle su sutradan dne 8. o. m. u 7 sati izjutra prosledili brzovlakom za Beograd.

Nj. Vel. Kralj

Sokolskoj župi Zagreb

Nj. Vel. Kralj uputio je iz Niške Banje za vreme jubilarnog sleta u Zagreb starošini Sokolske župe Zagreb bratu dru Otonu Gavrančiću telegram sledećeg sadržaja:

— VAMA I SOKOLIMA ZAGREBAČKE ŽUPE BLAGODARIM NA IZJAVA POVODOM VELIČAN-

STVENOG SOKOLSKOG SLAVLJA S NAJLEPSIM ŽELJAMA ZA DALJI NAPREDAK I RAZVITAK NASEG SOKOLSTVA I S POZDRAVOM SVIMA SOKOLIMA.

ZDRAVO!

ALEKSANDAR. —

Na pozdrav brata dra Gradojevića odgovorio je u ime bugarskih Junaka br. Hristov, bivši potpredsednik bugarskog Sobranja. Br. Hristov je rekao sledeće:

— Mi Bugari proživljujemo neosporno istorijski fakt. Naše jedinstvo svi će posmatrati s respektom, kao i ovaj današnji naš sokolsko junacički sastanak u Beogradu. Da živi naše bratstvo i ujedinjenje! —

Posle govora salom su odjeknule oduševljene ovacije jugoslovensko-bgarskog bratstva.

Nakon izmenjenih pozdrava i kraćeg zadržavanja u domu Saveza SKJ, formirana je povorka bugarskih Junaka i naših Sokola, koja je na čelu s dvema bugarskim zastavama, među kojima jednom saveznom, i predvodenom glazbom prošla Knez Mihajlovom ulicom do Kalemeđdana i odatle do prianjštva. Otuda su bugarski Junaci u pratići svoje jugoslovenske braće krenuli brodom u Zemun.

U Zemunu dočekali su na pristanu bugarske Junake članovi Sokolskog društva Zemun i ruskog Sokola. Na pristanu braču Bugare pozdravio je u ime zemunskih Sokola član uprave Sokolskog društva Zemun br. Dragutin Igl, počelevši im dobrodošlicu. Braču Iglu zahvalio se je u ime bugarskih Junaka br. Lazov. Nato je formirana povorka, koja je s pristaništa predvedena vojnom muzikom, krenula u grad do Sokolskog doma. Zemunsko je gradaštvu pripredilo tom prilikom braći bugarskim Junacima srdačne ovacije. U Sokolskom domu braču bugarske Junake pozdravio je poststarešina Sokolskog društva Zemun br. inž. Bogner. Nakon što su gosti zatim razgledali prostorije doma, bila im je priredena zakuska. Iste večeri vratali su se braća bugarski Junaci u Beograd, gde im je Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije priredio u restoranu »Kolarac« svečanu večeru.

Za vreme večere braća bugarske Junake prvi je pozdravio zamjenik starešine Saveza br. Đura Paunković jednim nada sve značajnim govorom, koji je ostavio najdublji utisak, a u kome je među ostalim rekao:

— Stupanje bugarskih Junaka u Savez slovenskog Sokolstva nije samo forma, već ono nalaže svakom od članova toga Saveza izvesne dužnosti, među kojima prvenstveno negovanje slovenskog bratstva.

Sticaj prilika hteo je da Bugarska za vreme poslednjih ratova ne bude na strani, na kojoj su bili ostali Sloveni. To je ostavilo duboke brazde, koje su teli sada, 15 godina posle ratova, počele da se uitiru.

Savez bugarskih Junaka, kao eminentno narodna i slovenska organizacija, bio je jedan od prvih koji je stupio na ovaj put. Ali stupajući na put Slovenstva, Savez Junaka tim samim mora da se stara da zaboravi svoje, samo prolazne, veze s nešlovenskim narodima i da se otrese svih onih koji su neprijatelji Slovenstva.

Kad sam imao sreću i čast da za vreme boravka Njegovog Veličanstva Kralja Borisu budem predstavljen i s njim poduze govorim, Njegovo Veličanstvo Kralj Boris rekao mi je, između ostalog, da su naše dve organizacije, t. j. Savez bugarskih Junaka i Savez jugoslovenskih Sokola, najpoznatiji i najpogodniji da rade na zbilježju naših dvaju naroda. Kao nepolitičke organizacije, eminentno nacionalne, koje nesebično rade na dobro naroda, moraju u stvari zbilježju naših dvaju naroda da imaju najvećeg uspeha.

Savez jugoslovenskih Sokola primio je svesrdno i bratski pruženu mu ruku od strane bugarskih Junaka. Mi svi težimo, da saradujemo na što tes-

Srdačan doček bugarskih Junaka u Beogradu

na povratku sa zagrebačkog sleta

»Sokolstvo je najsnažnija organizacija za zbijenje slovenskih naroda« — »Mi bugarski Junaci zavetujemo se, da ćemo raditi na brisanju prošlosti i na punom zbijenju i braćstvu jugoslovensko-bgarskom« — rekao je braća Lazov

Brat Dimitrije Lazov,
prestesnik Saveza bugarskih Junaka

Pozdravljam vas, braće i sestre bugarski Junaci u ime Sokolske župe Beograd. Vaše današnje stupanje na to Beogradu govor, da su vi Sloveni na okupu, da nikо od nas nije više van zajednice. U ovoj zajednici vidimo zalogu sreće budućnosti. Uvereni smo, da ćete se među nama osećati kao među braćom. Zdravo i živeli!

Konac dobrodošlice brata Smiljanićem, članovi uprave svih beogradskih Sokolskih društava s velikim brojem Sokola i Sokolica te beogradski rusk Sokoli i Sokolice na čelu sa saveznim starešinama braćom Dražom Arfamonovom, kao i lep broj beogradskog gradaštva. Na peronu nalazila je i vojna glazba.

Zagrebački brzi voz s braćom Arfamonovim ušao je u stanicu u 3.20 sati. Dok je voz ulazio, vojna glazba svirala je sokolski marš, a sakupljeno Sokolstvo kao i brojno beogradsko gradaštvo srdačno su aklamirali bugarsku braću, koji su takođe s voza isto tako srdačno otpozdravljali.

Izjavši je voza, neprestano oduševljeno pozdravljani, bugarski su se Junaci najpre najsrađnije pozdravili s prestatnicima našega Sokolstva, vidno iznenadeni i upravo ganuti ovim nadu sreću, toplim i bratskim dočekom svoje sokolske braće u prestonici.

U ime prestoničkog Sokolstva primljen je s najoduševljenijim odo-

bravanjem i poklicima, a vojna glazba u tom času zasvirala je »Hej Sloveni!«

Nakon pozdrava formirala se je povorka, koja je na čelu s vojnom glazbom i zastavama bugarskih Junaka krenula ulicama: Nemanjinom, Miloša Velikog, Kralja Milana u Prestolonaslednikovog trga, gde se u Kršmanovićevu palati nalaze prostorije Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Prolazeci svim ovim ulicama, braća bugarski Junaci bili su od beogradskog gradaštva najtoplijie pozdravljeni i susretani s najživljim simpatijama.

U PROSTORIJAMA SAVEZA SKJ

Stigavši do doma Saveza SKJ, braća i sestre bugarski Junaci i Junakinje bili su uvedeni u svečanu salu doma, gde ih je u ime uprave Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije pozdravio član savezne uprave br. dr. Mihailo Gradojević, prof. univerzitet.

U svome pozdravnom govoru br. dr. Gradojević rekao je, medu ostalim sledeće:

— Ova istorijska sala našeg savezog doma bila je svedok velikog događaja, kada je naš ljubljeni Kralj — Šoko u njoj proglašio ujedinjenje svih Srba, Hrvata i Slovenaca u jednu jedinstvenu državu.

Ova sala je od tada ispunjena duhom jedinstva, bratske slike i slovenske svesti. Zato neka ovaj duh slike i užajamnosti, koji nas okružava, ispunji naše grudi i srca pri ovom našem junakinju i sokolskom susretu i neka nam dade snage da započeto delo našeg zbijenja razvijemo do najveće mere, a na korist naših dvaju susednih i bratskih naroda i celoga Slovenskog.

Dolazite danas po prvi put k nama, u naš savezni sokolski dom, kao ravnopravni članovi velikog Saveza slovenskog Sokolstva; dolazite ne kao strani gosti, nego kao brat bratu, kao sestra sestri.

Kad god su Sloveni bili složni i udruženi, oni su uspevali i pobedivali. Vaši junaci borci Levski, Karavelov i Raković sa svojom legijom pomagali su nas u oslobodilačkoj vojni; na Plevni i Šipki, pak braća Rusi su vam pomogli da zbacite turški jaram. Udrženi Srbi i Bugari u balkanskom ratu 1912 porazili su zajedničkog neprijatelja.

Celo Slovenstvo nalazi se danas u znaku pribiranja, u znaku sinteze. Zato je dužnost sviju članova Saveza slovenskog Sokolstva, i to kako vas bugarskih Junaka, tako i nas jugoslovenskih, češkoslovačkih, poljskih i russkih Sokola, da kao najpozvaniji pioniri slovenskog bratstva, slike i jedinstva razvijemo najveću aktivnost u svim slovenskim zemljama. Zdravo! —

nijem ostvarenju i zbijenju naših organizacija, te prema tome i naših naroda. Iskrenost, otvorenost i konzervativnost jesu uslovi za uspeh. Težišći stalnom i trajnom uspehu, mi moramo otvoreno, braću da se gledamo oko u oko, i među nama ne sme da bude ničeg skivenog, polutanskog i nedogovorenog.

Govor starošine brata Paunkovića bio je saslušan s najvećom pažnjom i na koncu toplo pozdravljen.

Na govor starošine brata Paunkovića odgovorio je starošina bugarskih Junaka br. Dimitrije Lazov, rekavši sledeće:

— Široka teza za slovensko zbijenje pretpostavlja zbijenje onih najbližih. Šesti je dan, kako smo mi u bratskoj Jugoslaviji, u krugu onih koji rade na ovoj uživoj ideji.

Mi želimo i radimo na miru i ljubavi među braćom. Na slovensko Sokolstvo gledamo kao na proroka, koji ujedno stvara to veliko delo.

Radostan sam što sam čuo od braća Paunkovića ono lepo mesto, kada je naš Car imao razgovor s bratom Paunkovićem.

Ideja slovenskog Sokolstva daje moralne snage bugarskim Junacima. Mi želimo da ustrajemo u radu za veliku ideju slovenskog Sokolstva.

Govor brata Lazova bio je pozdravljen oduševljenim i frenetičnim aplauzom.

Zatim su govorili br. dr. Miodrag Stefanović, član uprave Sokolske župe Beograd, o triumfu sokolske ideologije i o ulazu bugarskih Junaka u Savez slovenskog Sokolstva, te br. dr. Milan Arsenijević u ime Sokolskog društva Beograd-Matic o saradnji srpskih Sokola i bugarskih Junaka pre 25 god.

NA GROBU NEZNANOG JUNAKA

Sutradan u 11 sati pre podne pošli su braća bugarski Junaci sa svojom zastavom te s prestatnicima našeg Sokolstva na Avalu da se pokloni grobu jugoslovenskog Neznanog junaka.

Na grobu Neznanog junaka starešina bugarskih Junaka br. Lazov izrekao je ove reči:

— U čast Neznanog junaka začutimo dva minuta.

U tome času svi su prisutni klečeli. Posle dva minuta čutanja bugarski su Junaci klečeci otpovali bugarsku pesmu večnog mira, i zatim položili u ime Saveza bugarskih junaka na grob veliki sveži lovov venac s bugarskom trobojkom i s natpisom: »Neznanom junaku, koji je izigradio veličinu bratske Jugoslavije — Bugarski Junaci.«

Poklonivši se grobu Neznanog junaka, bugarski Junaci sa svojom jugoslovenskom sokolskom braćom pošli su da razgledaju radove oko podizanja novog pomenika Neznanom junaku, koji podiže Nj. Vel. Kralj na Avali, nedaleko od sadašnjeg spomenika, a koji se izgraduje prema načrtima Ivana Meštrovića.

Nakon toga bio je prireden svečan ručak u dvorani hotela »Avala«. Za vreme ručka u ime Saveza SKJ nadzvano je braću bugarskim Junacima član savezne uprave br. dr. Milorad Dragić, koji je iznevši istorijske reminiscence iz prošlosti i istakavši tužnu prošlost između Jugoslovena i Bugara, koja je bila plod nerazumevanja, rekao je na koncu i sledeće:

— Potrebno je u buducu da se obaziremo na tu prošlost i da od sada idemo k novoj bratskoj budućnosti. Zato su u prvom redu pozvani jugoslovenski Sokoli i bugarski Junaci. Hvala vam, braćo bugarski Junaci, što ste posetili grob našeg Neznanog ju-

SLOVENSKO SOKOLSTVO

**Čestitka češkoslovačkog Sokolstva
seseti Renati Tirševi**

Sestra dr. Renata Tirševa, koja je dne 31. jula o. g. navršila 80-godišnjicu svoga života, primila je u predvečerje svoga jubileja od ČOS lep spomen-dar. U svojoj skromnosti s. Renata otklonila je svaku veću proslavu svoje 80-godišnjice, ali češkoslovačko Sokolstvo nije moglo nikako da mimoide taj značajni datum žene, koja je bila kći prvog starešine Sokola Jindřicha Figner i supruga osnivača Sokolstva i prvog načelnika sokolskog dra Miroslava Tirša, žene, koja je tako reći viđela sav dosadanji sokolski razvoj. Zato je predsedništvo ČOS odlučilo da joj u predvečerje njene 80-godišnjice izriči jednu spomen-ploču iz češkog kristalnog stakla, na čijem je staklenom postamentu izrađen Fignerov reljef i urezan prigodni napis. Taj dar izradio je prof. Drononjovski, te predstavlja svojevrsnu vrednost. Istodobno s tim darom bilo je svećari predano takoder i pismo ČOS sledećeg sadržaja: »Stotine tisuća sokolskih duša seća se danas Vas, misli o Vašem životnom radu i gaji nadu i želju, da bi ste ostali još dugo zdravi, na slavu naroda i na čast Sokolstva, kao i zato, da bi se takoder i Vi sami mogli da radujete velikim pozitivnim uspesima Vašeg nastojanja u životu.« — Pismo ČOS potpisali su starosta br. dr. Bukovski i tajnik br. dr. Stole.

III Tirševe igre održaće se u septembru ove godine

Kada je pred dve godine sav gimnastički svet proslavio 100.-godišnjicu Tirševog rođenja, zaključili su ČOS i Češkoslovačka amaterska sportska unija, da će svake godine na Tiršev rođendan u čast njegovu prirediti takozvane Tirševe igre, u kojima će učestovati i pripadnici Sokola i Sportske unije. Tim zaključkom htelo se je da istakne, kako je velik značaj i upliv imao osnivač Sokolstva ne samo na Sokolstvo, već i na celokupno telesno vaspitanje uopće. Do sada Tirševe igre održane su godine 1932 i 1933, a održaće se takoder i ove godine, kao III, i to opet u Pragu, u danima 29. i 30. septembra o. g.

U Češkoslovačkoj se prireduju sada dve vrsti igara: Masarikove i Tirševe. Masarikove igre pretepljavaju za pravu veliku međunarodnu priredbu, na kojoj mogu učestovati poređ češkoslovačkih sportista takoder i oni drugih nacija, dok Tirševe igre međutim imaju posve interni značaj, te ih po tome možemo smatrati izrazito nacionalnim igrama, na kojima mogu da učestvuju samo češkoslovački takmičari.

Smrt brata Jaroslava Prokopa

Siroj sokolskoj javnosti imo brata Jaroslava Prokopa, inžinjera, nije tako poznato, kao u češkoslovačkim sokolskim krugovima, naročito vežbačkim. Pokojnik je naime vodio kod ČOS za čitav niz godina njen ozlednog fonda i s njim spojeni članski katalog. Brat Prokop je zapravo počeo sa sistematskim uređivanjem statističkog rada u češkoslovačkom Sokolstvu, i on je takoder uvedio i poslovanje ozlednog fonda, pripomogavši na taj način, da se je kod ČOS ustanovio i članski katalog, koji je takoder on sam vodio nekoliko godina, našto je — nakon preseljenja ČOS u Tiršev dom, kada je bilo posveta reorganizovanu celokupno kancelarijsko poslovanje — preuzeo vodstvo svega statističkog rada i ozlednog fonda. Po njegovom uputstvu izvežbalo se veliki broj župskih i državnih statističara u ČOS, a takoder i jugoslovenskom sokolskom statističkom poslovanju udario je br. Prokop indirektno temelje time, što je našem statističkom referentu, br. Švajgaru, bio učitelj i savetnik pre kao i naročito posle rata, kada se je u jugoslovenskom Sokolstvu pripremalo osnivanje savezničkog oslednjog fonda.

Bratu Jaroslavu Prokopu, koji je sve svoje slobodno vreme posvetio socijalnoj strani sokolskog rada, Večnaja pamjam!

Razvoj ukrajinskog Sokolstva

Ukrainko Sokolstvo, koje do danas nije udrženo u Savez slovenskog Sokolstva, bilo je u predratno doba redoviti član tadašnjeg Saveza slovenskog Sokolstva. Razlozi zašto ukrajinsko Sokolstvo, koje je tako brojno, danas nije član Saveza slovenskog Sokolstva, razni su i istraživanje njihovo ne spađa na ovo mesto. Ovde pak hoćemo samo ukratko da prikažemo, kako se je sokolska misao razvijala među Ukrajincima od ustanovljenja prvog njihovog društva u Lavovu god. 1894., pa do danas, kada je ukrajinsko So-

kolstvo proslavilo — koncem juna i početkom jula o. g. sletom u Lavovu — svoju 40.-godišnjicu, a o čemu smo ukratko izvestili i u našem listu. Čitajući glasilo ukrajinskog Sokolstva, dobija se utisak, kada bi se delovanje ukrajinskog Sokolstva ponešto razlikovalo od delovanja ostalog slovenskog Sokolstva, i to u idejnem pravcu, jer u tom listu nalazimo vrlo malo članka i vesti o delovanju ostalog slovenskog Sokolstva, a što nedvojbeno ima svojih razloga. Iskreno želimo da bi sadanje vodstvo ukrajinskog Sokolstva, koje već u većoj meri traži veze s ostalim sokolskim organizacijama, nastavilo i nadalje rad u tom pravcu, da bi s vremenom takoder i ukrajinsko Sokolstvo pristupilo velikoj slovenskoj sokolskoj porodici — Savezu slovenskog Sokolstva.

Nakon ustanovljenja prvog ukrajinskog sokolskog društva u Lavovu 1894. god. proteklo je 8 godina do ustanovljenja drugog društva, jer istom 1902. god. bilo je osnovano daljnjih 5 jedinica, a sledeće, 1903. god., ništa manje nego njih 70! To nam dokazuje, da je sokolska misao uticala sebi put takoder i među ukrajinskim narodom, i da su u početku osnivači ukrajinskog Sokolstva morali da začoru sokolskim plugom u tvrdu ledinu. Od god. 1903. broj ukrajinskih društava neprestano je rastao, te je tisk pred svetskim ratom isti iznosio 974 jedinice. Ali ratni vihor zahvatilo je baš i naročito ukrajinski Soko u punoj meri, jer je krvavo kolo trajalo u Galiciji neprestano skoro pune 4 godine. Usled toga sva su društva osim onoga u Lavovu bila prestala svojim radom.

Kada je iz svetskog rata Galicija pripala najvećim delom Poljskoj Republici, počeli su se god. 1921. ukrajinski Sokoli opet kretati te su od tog doba do danas osnovali 586 jedinica. Ali mnoge među tim jedinicama nisu imale prave životne snage i morale su stoga da ponovo prestanu radom. Ipak ukrajinsko Sokolstvo danas broji 450 jedinica, koje većinom redovito rade, ali izgleda da njihov način organizacije nije posve čvrst i da postoje i druge zapreke koje preće njihov razvoj. Prema statističkim podacima, na svaku jedinicu otpada otprilike 70 članova, što bi značilo, da sva društva zajedno imaju preko 31.000 članova. Kako vidimo iz njihovih »Sokolskih visti«, u državnom radu učestuju takoder i članice, dok ne možemo razabrati, da li društva imaju i naraštaj i dece. Vidi se po svemu tome, da su veze s ukrajinskim Sokolstvom još uvek vrlo i vrlo slabe.

Vojničko vaspitanje u poljskom Sokolstvu

Po poljskoj Sokolstvo je imalo već pre rata u svom unutarnjem ustroju nekakva vojnička odjeljenja, koja su pripravljala članstvo za kasnije poljske dobrotvoračke legije, koje su bile osnovane za vreme svetskog rata.

Takoder i sada postoje u poljskim društvima izvesna odjeljenja, kojima je poverena zadaca da pripravljaju sokolske vožbače za kasniji vojni rok u kadru. Vojna uprava je vrlo naklona tome pojavi i svestranu podupire ova nastojanja, jer predsprem za vojnu službu, razborito vodena, donosi mnoge uštude vojnoj upravi.

U svakom sokolskom društvu osnovana je stalna sokolska družina od najmanje 7 a najviše 13 članova. Ako je u društvu veći broj članstva, osniva se pored prve još i druga družina, koje obe sačinjavaju jedan vod, dva do tri voda pak četu, a 2 do 3 če-

te bataljon. Obično ima svaka župa svoj bataljon, a neke i više njih, a što je ovisno o broju članova koji dolaze u obzir za vojnu predspremu. Najvišeg zapovednika svih tih stalnih sokolskih družina u poljskom Sokolstvu postavlja Savez poljskog Sokolstva, a sada je ta dužnost poverena br. Aleksandru Zamojskom, sinu savezogn starešine. U svakoj župi na čelu odreda stoji od Saveza postavljeni župski inspektor. Savezni inspektor i župski inspektor po svome svojstvu automatski postaju članovi župskog tehničkog vodstva i predsedništva, odnosno savezni inspektor savezogn načelnštva i predsedništva. Članstvo sokolskih družina deli se na starije i mlade; starije vrši funkcije zapovednika vodova, četa i bataljona, dok se mladi dele na obične Sokole, desetnike, vodnike družina i na nadziratelje. Organizacija u tim družinama kao i disciplina u njima potpuno je vojnička. Rad pak u tim jedinicama provodi se po jedinstvenom vaspitnom načrtu, koji izrađuje najviše vodstvo družina. U svakom pak društvu sav rad, naravno podređen je društvenom načelniku, u koliko ovaj sam nije vodnik svoje družine, odnosno voda.

Rad u družinama obuhvata sve što spada u predvojničku spremu i vaspitanje u užem smislu i što je namenjeno u prvom redu vaspitanju dobrog

pešadijca, a mogu da se formiraju takoder i jahački eskadroni pa čak i više formacije. Članovima družina daju se informacije i o avijaciji, topništву, rukovanju sa strojnom puškom i t. d. Prireduju se i mnogi marševi, bilo u društvu ili višim jedinicama pa čak i manji manevri. Članstvo nosi za vreme vojničke predspreme naročitu uniformu, a jedino sokolska kapa označka im je da su pripadnici sokolske organizacije. Vodnici družina nose posebne distinkcije.

Glavna skupština bugarskih Junaka

Savez bugarskih telovežbačkih društava održaće dne 28. avgusta o. g. u podunavskom mestu Hirdžali svoju glavnu skupštinu, a kojoj će po svoj priliku učestvovati takoder i predstavnici ostalih slovenskih sokolskih savezina, jer su bugarski Junaci — kako je poznato — od ove godine članovi Saveza slovenskog Sokolstva.

Glavnu skupštinu bugarskih Junaka sačinjavaju delegati pojedinih društava, kojih je sada preko 200. Taj veliki broj društava ukazao je takoder i kod Junaka na potrebu, da se organizuju i župe, pa će u budućem, verovatno, glavnu skupštinu Saveza Junaka sačinjavati zbor župskih delegata.

(Nastavak s 1 strane)

naka i molim vas u ime Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, da na povratak u vašu krasnu otadžbinu Bugarsku posete grob vašeg Neznanog junaka da se pred njim poklonite u ime ju-goslovenskog Sokolstva.

Na reči brata dra Dragića odgovorio je starešina br. Lazov, govoreci o veličini Neznanog junaka, sledeće:

— Mi bugarski Junaci zavetujemo se, da ćemo raditi na brišanju prošlosti i na punom zbijenju i bratstvu ju-

goslovensko-bugarskom.

Vaš Neznanji junak, predstavlja

nam simbol slobode i najveće žrtve.

U njemu želimo da vidimo i Neznanog junaka celokupnog Slovenstva.

Nadalje je od članova uprave Saveza SKJ govorio br. Vojko Todorović, koji je istakao veličinu ideje bratstva i potrebu kidanja s prošlošću, kao i potrebu novog bratskog života između Jugoslavije i Bugarske. Zatim je vanredno lepo govorio br. Hristov, advokat iz Plovdiva i bivši potpredsednik bugarskog Sobranja. On je govorio o velikoj ideji Slovenskog konstatovanog činjenici, da Sloveni uopće danas nemaju slobodno otvoreno more, već da su slovenska mora u glavnom jezeru. Potrebno je da se udržimo, rekao je br. Hristov, u prvom redu mi na Balkanu, a zatim da se zdrže svi Sloveni zajedno te da stvorimo izlaz na našu veliku slovensko more.

U ime Sokolske župe Beograd govorio je br. Miro Stojanović, koji je veličao ovaj dan sastanka Junaka i

Sokola, a u ime svih beogradskih društava govorio je br. Strahinja Damjanović, koji je podvikao, da i Bugari i Jugoslaveni treba da preko Sokolstva zajedno rade na uzdizanju snaga i bratstva jugoslovensko-bugarskog.

U 4 sata posle podne braća bugarski Junaci sa svojom jugoslovenskom sokolskom braćom vratile se s Avale u Beograd. Do večeri oni su upotrebili to vreme da nastave razgledavanjem Beograda. Navečer u 9 sati pak Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije priredio je braću bugarskim Junacima intimnu zakusku, iz koje su se braća bugarski Junaci odvezli na stanicu, ispraćeni glazbom i velikim brojem Sokola. U 11.40 sati braća bugarski Junaci krenuli su zajedno s russkim Sokolima iz Bugarske brzim vozom za Sofiju. Na beogradskoj stanicu rastanak braće bugarskih Junaka sa svojom sokolskom braćom bio je nađa sive srdačan i bratski.

Napuštajući Jugoslaviju, braća bugarski Junaci opetovano su naglasili svoju veliku bratsku blagodarnost na tako oduševljrenom, bratskom i srdaćnom prijemu, koji im je posvuda bio priređen u bratskoj Jugoslaviji, od časa njihovog stupanja na jugoslovensko tlo, pa kroz čitavo vreme, koje su proboravili u našoj zemlji za vreme sletja u Zagrebu i posebice sada u velikoj i krasnoj jugoslovenskoj prestižnoj Beogradu. Rastajući se s predstavnicima našega Sokolstva, kad je voz krenuo, braća bugarski Junaci pozdravljali su se: »Do videnja u Sofiji!« »Zdravo!« »Ura!«

RENATA TIRŠEVA:

K osmom avgustu

Povodom 50.-godišnjice tragične smrti osnivača Sokolstva, dra Miroslava Tirša, a koja se je navršila dne 8. o. m. — koga smo se datuma setili u 32. broju našeg člankom, — napisala je Tirševa udova, sestra Renata, u praskim »Narodnim listima« pod gorsijim naslovom, ovaj značajni članak, koji ovde u celini prenosimo, mako i s malim zadocnjenjem, — što uostalom nikako ne umanjuje važnost i aktualnost članka, — jer radi ograničenosti prostora nismo mogli da ga donešemo u predašnjem broju.

Članak glasi:

Ovih dana seća se Sokolstvo smrti Tirševe. Dužnost mi je, da baš na ovaj dan uputim sokolskim srcima nekoliko

reči. Njihovo značenje postalo mi je naročito jasno, kada sam pišući treći svezak svojih uspomena i imajući pred sobom Tirševu korespondenciju, podrobne pronikla u razne pravce Tirševog životnog nastojanja: Tirš čovek i Tirš voda sokolskog bratstva, Tirš mislio i muž dela, spojili su se pred mojim očima u jednu ljestnost. I ova ljestnost, svestrana i ipak jedinstvena, našla je sebi najpotpunijeg izražaja u sokolskoj ideji.

Hotela bi Vam, braću i sestre, statiti na sreću, da pažljivo čuvate ideju baštine Tirševu, koja ima, jednako danas kao pre pedeset godina, da bude prikaz vašeg rada i nastojanja, i to svakog od vas kao pojedinca i sokolske organizacije kao celine.

Dva gledišta, dve osnove realizovane je Tirš perom i činom: uverenje o

moći lepote koja oplemenjuje, a koje su uverenje u njemu probudili anticki ideali, — i misao nacionalizma u njegovom dubokom a ujedno i širokom pojmovanju, do kojeg je on bio došao. Obe ove osnovne misli utelovio je Tirš u Sokolstvu.

Znam, da nije lako očuvati Sokolstvo od raznih uticaja, koji na nj utiču izvana, ali na vama je, braćo i sestre, da se borite protiv njih. Razni privesci sporta, koji se toliko razlikuju od plemenitih sokolskih takmičenja, mogu lako da otute sokolsku omladinu od Tirševih telesnouzgojnih ideala.

Druga od ideja, koja je potpuno ovlađivala Miroslava Tirša, bilo je ubedljenje o značenju nacionalnog osećaja i narodne samosvesti. Ovo ubedljenje je bilo kod Tirša rezultat studija kulturne historije svih naroda i vekova. S ovim pak ubedljenjem bilo su u vezi i Tirševu nastojanju za uzgoj naroda u cilju njegove obrane.

A još na nešto bi htela u danima, kada se sećamo Tirša, naročito da upozorim. Tirš je htio da budu sokolski idealni čisti i slobodni od svih uticaja i narodne samosvesti. Ovo ubedljenje je bilo kod Tirša rezultat studija kulturne historije svih naroda i vekova. S ovim pak ubedljenjem bilo su u vezi i Tirševu nastojanju za uzgoj naroda u cilju njegove obrane.

Itela bi da u ovim danima, kojih se s tugom sećamo, naglas

valo i očuvalo sokolsko društvo. Nada sve žalosni dogadaji iz god. 1908 potvrdili su zaključak naših prvaka.

Ipak, u jednom drugom smislu, koji je bio također značajan, Tirševa pobuda urodila je plodovima. Članovi naše Čitaonica, i to posednici i poduzetnik Mihail Planinšek, te advokatski koncipijent, bivši austrijski oficir, Ale-

ksander Pinterič, ustanovili su slovenačko »Bojno društvo« kao konkurenču nemačkom veteranskom društvu. To izvršno vodeno društvo, unatoč svim neprilikama, uhvatilo je korenina donelo željenih rezultata.

Maribor, jula 1934.

Ivan Knop.

Neka se i ovo znade

U nizu dosad mnogih sličnih slučajeva, za ilustraciju, donosimo tekstualnu preписku između Sokolskog društva u Karlovcu i nadležnih crkvenih vlasti u pogledu posvete Sokolskoga doma u Karlovcu prigodom njegovog otvorenja.

Broj 291/34 Karlovac, 16. juna 1934

Velečasnom gospodinu

JULIJU NEMECU,
župniku i dekanu

Kamensko.

Prošle godine prigodom postavljanja temeljnog kamena za naš novi Sokolski dom zamolili su delegati našeg društva ovdašnjeg župnika g. Mirka Veslaja za posvetu, ali im je bilo saopćeno, da je posvećivanje sokolskih domova i barjaka po višim crkvenim vlastima zabranjeno. Neugodno smo bili iznenadeni tim odgovorom, tim više, kad ovo društvo nije nikada istupilo protiv crkve i protiv vjere, niti je precišlo svojim članovima da vrše svoje redovne kršćanske dužnosti. Posveta temeljnog kamena nije uslijed toga obavljena, što je na naše članstvo i granđanstvo učinilo neugodan utisak.

Pošto je izgradnja našega doma pri kraju i pošto kanimo dne 15. jula u prisustvu izaslanika Nj. Vel. Kralja i g. bana Savske Banovine, prigodom župskog sleta, svećano otvoriti naš dom, to je društvena uprava na sjednici od 11. o. m. zaključila da Vas zamoli, da poduzmete shodne korake da ovdašnji župnik, odnosno njegov zamjenik izvrši posvetu doma.

Veoma bismo se radovali, kad bi Vi, gospodine dekane, bilo osobno, bilo uz njihovu asistenciju taj svećani čin obavili.

Molimo da nas o tome na vrijeme izvolete obavijestiti.

Zdravo!

Starešina:
Dr. Josip Variola, s. r.

Tajnik:
Dušan Bordjoški, s. r.

Br. 4219.

Velečasni gospodin

JULIJE NEMEC,
dekan i župnik

Kamensko.

Na Vaš podnesak od 22. juna 1934 br. 6 otpisujemo Vam slijedeće:

Ako Sokolsko društvo u Karlovcu iskreno želi blagoslov tamošnjeg doma sa strane katoličkog dušobrižnika, to se dozvolja podjaviti ujutru:

1) da Sokolsko društvo u Karlovcu izda pismenu izjavu, da stoji na kršćanskom uzgojnom stanovištu;

2) da iz katoličkog dušobrižnika a ni prije njega nitko drugi ne obavlja blagoslovu.

Izjava ima biti jasna kao što je goće označeno bez ikakvih fraza koje se mogu dvolično tumačiti. U jesnom slučaju neka se obrate na župni ured u Karlovcu, kojemu će izjavu predati, a isti taj župni ured neka obavi i blagoslov. Izjava se imade po župnom uredu dostaviti ovome nadbiskupskom duhovnom stolu. Ova je odredba to potrebija, što ne možemo dopustiti izigravanja, kakovo ste upravo Vi doživjeli.

U Zagrebu dne 28. juna 1934

M. P.

Anton, s. r.,
nadbiskup.

Br. 322/34. Karlovac, 12. jula 1934.

Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe!

Vaš odgovor od 28. juna br. 4219 u vezi našeg podneska od 16. juna br. 291, u predmetu posvete našega doma, automatski izaziva odlučni i negativni odgovor, koliko obzirom na stil i sadržaj, tako i na njegovu tendenciju. Svakako je jasno, čim pročita taj dopis, da Vam nije bilo stalo do toga da nam izadete ususret osim pod uvjetima, koji su za Sokolstvo neprihvatljivi. Neobična pojava kojoj ne treba komentara. Ljudi, vjernici, traže i žele blagoslov Božji nad svojim djelom, koji im se uskraćuje.

Uvjeti koje nam postavljate tako su teški, da apsolutno ne bi mogli preuzeti na sebe odgovornost i shvatljivi odium cijelokupnog našeg članstva, kad bi na njih pristali. Oni su takve naravni u našim čovječjim, nacionalnim i sokolskim čuvstvima.

mir među svim djelovima našega naroda, da podupremo svaki pokret dobra i napretka, da naši članovi postanu ne samo tjelesno, nego i duševno lijepi i jaki, da u ovo teško doba propagiranja svih duševnih i moralnih vrednina odvratimo našu omladinu od štetnog utjecaja ulice i za primjera, da mogu postati čestiti ljudi i ispravni građani ove zemlje, da podupremo svaku dostojnu i užvišenu težnju čovjeka, dotle nam se na našu molbu za blagoslov doma po stavljavaju sa više strana uvjeti, koje smatramo suprotnim tim našim težnjama i nastojanjima.

Riječima Kristovim: »Ljubite se među sobom«, unosi se u život mir, bratstvo i sreća. Ljubav je najveći dar božanske prirode, nebesko poslanje, to je onaj bistri i slatki izvor, koji ujedinjuje i spaja sve bez razlike koji iz nje piju. Držimo, da je svećenstvo prvo povедe da se povede za tim riječima. Smatramo, da se možemo napajati iz zdenca ljubavi i sa nekatolicima, načinom da jednokrvnom našom braćom istočnopavloslavne crkve i sigurni smo, da nam ga oni neće pomutiti. Mi nismo ljudi fraza, radimo otvoreno i iskrreno i naši se uspjesi vide. Uvjereni smo da dobro radimo.

Mi ćemo Vašom krivnjom samo svečano otvoriti naš dom — nećemo ga posvetiti. Mislimo, da će i bez posvete po svećeniku budit nad nama i našim velebnim djelom Provvidnost Božja, i Bog će biti s nama i u nama u toliko više, u koliko Ga više budemo nosili i osjećali u svojoj duši i srcu.

Zdravo!

Starčina:

Dr. Josip Variola, s. r.

Tajnik:

Dušan Bordjoški, s. r.

Higijena vežbačkog odela

Prirodna regulacija topote našega tela, čiji je zadatak da održava stalnu i istu telesnu topotu bez obzira na okolinu u kojoj se nalazimo, nije dovoljna da nas pod raznim okolnostima zaštiti od štetnog utjecaja atmosferskih prilika. Koža, pokrivač našeg tela, koja održava ravnotežu između telesne i spoljne temperature, civilizacijom je izgubila svoju prirodnu odbrambenu sredstva ovakve zaštite. Da ljudi mogu živjeti u svima predelima zemlje, kao u tropskim, tako i u polarnim, potrebna su im zato vežbačka sredstva da očuvaju svoju normalnu topotu tela. Tako je odelo postalo u današnjim prikljikama neophodna i životna potreba čovjeka.

Odelo je pomoćno sredstvo za regulaciju telesne topote; ono štiti telo od topote, hladnoće i vlage, koji mogu biti od štetnog utjecaja po zdravlje; pored toga ono čuva telo od nečistoće, brani ga od napada i ujeda insekata i štiti ga od laksih povreda i udara. Ovo je odelo postalo u današnjim prikljikama neophodna i životna potreba čovjeka.

Medutim kod telesnih vežbi, sporta, raznih igara, pa i svakog težeg i napornog rada, nailazimo na druge momente u pogledu odevanja. Poznato je da se kod svakog mišićnog rada uvećava i produžuje topota u telu usled kontrakcije mišića. Ovo povećanje topote zavisi od veličine samog rada; tako se kod trkača na kracim stazama povećava telesna topota za 3—4°C; kod hrvatre je zabeleženo u jednom slučaju povećanje temperaturu tela od 36,7°C do 38,8°C (Lenndorf). Usled toga došlo bi besumnjivo do štetnog nagomilavanja suviše topote, da se organizam ne pomaže time, što povećava paralelno ovome i odavanje topote napolje širenjem kožnih krvnih sudova, znojenjem, bržim disanjem i t. d. Svaka odeća, koju vežbač ili sportista na sebi ima, sprečava medutim ovo prirodno odavanje povećane telesne topote, stvorene usled jačeg rada mišića pri vežbi ili radu. To sprečavanje ide do 40% t. j. može se reći, da odelo sprečava preko jedne trećine u telu suviše sakupljene topote, koje treba da se oslobođe. Razume se da ovako sprečena prirodna regulacija telesne topote remeti organizam u svoje normalnom radu. Pored ovih fizioloških smetnji i najmanji deo odevće sprečava telo u njegovim mehaničkim pokretima, te se oni ne mogu prirodno i slobodno vršiti. Zbog toga se i danas teži u sportu i pri telesnoj vežbi, da se telo što manje pokrije, a da mu se ostavi potpuna sloboda noge.

Za što veću i razumnu nagoću tela u sportu i gimnastici govore još i drugi razlozi. Kad imamo u vidu, da se od sporta i telovježbe u prvom redu traže zdravstvene koristi, ne može se lako preći preko onih povoljnih uticaja, koje je vazduh, spoljna temperatura, sunce i vetar vrše na čovječiju kožu, pa i na celo telo. Poznato je da strujanje vazduha i sunčani zraci ne deluju samo na poboljšanje cirkulacije krvi u koži, već da se njihovo dejstvo u povoljnom smislu prostire na opštu izmenu materija u telu i ceo nervni sistem. Sunčani zraci povećavaju radnu sposobnost mišića, a ispitivanjem krvi kod treniranih vežbača utvrđeno je, da se paralelno, s dužinom vremena izlaganja golog tela sunčanim zracima, i

krvna slika kod ovih vežbača izmenila u povoљnom smislu (Schultz). Nemački higijeničar Kubner rekao je da onaj, koji se izlaže vazdušnom strujanju, postiže da mu se koža vremenom prilagodi promjenljivim vremenskim uticajima, i da »vazdušno kupanje« ima više korisnog efekta, a nanosi manje štete organizmu, nego kupanje u vodi.

S druge pak strane ne treba shvatiti da za gimnastiku ili sport nije uopšte odeća potrebna. Naprotiv, organizam vežbača i sportiste, naročito pri treniranju, izložen je većim napadima odnošno, te je time i više podložan raznim obolenjima. Tako je na priznatno da česti nazebi nepovoljno utječu na sposobnost mišića za rad i da kod prchladnih vežbača lako dolazi do cepanja mišića, koji usled hladnoće postaju krti. Kod nekih sportova, kao na pr. trčanje na dužim stazama, za vreme treninga, preporučuje se deblica i teža odeća iz čisto tehničkih razloga. Kod dužih vežbi, pri jakom suncu, kao i kod nevakutnih vežbača, potrebno je pokriti telo lakom odevicom. Potrebu za sportskom odevicom osećali su i stari Grci, koji su inače vežbali potpuno nagi, te su mazali telo uljem, da bi se time štitili od jakih sunčanih zrakova.

Iz tih razloga mora svaki vežbač ili sportista u interesu svoga zdravlja i održavanja svoje dobre fizičke kondicije da pokloni pažnju svome vežbačkom odelu, s obzirom na klimatske, atmosferske kao i druge okolnosti, pod kojima se često sport ili vežba izvodi. Ali ipak to odelo ne sme da mu ometa sposobnost za vežbu ili sport, niti da smanjuje zdravstvenu korist koju on iz vežbe ili sporta treba da pruža. Pored opštih higijenskih uslova, koji se traže, vežbačka odjeća, naročito pri vežbanju, potrebno je da je zdravstvena topota telo od naglih promena spoljne temperature; da je hidroskopska te da lako skuplja s tela vlagu (znoj) i da je lako odaje, jer vlažna odevica oduzimajući nagle topotu telu izlaže ga slabljenju, opštim i lokalnim obolenjima (reumatizam, lumbago); zatim treba da je porozna, te da je za vazduh, kao i ostale gasove (vodenu paru, ugljenku kiselini i t. d.) propusljiva; da ne otežava mehaničku prirodu kretanja, kao i slobodno disanje, pa ipak da nije suviše labava, već da se pri svakom pokretu pripije uz telo; da se lako čisti, da je lepa i da ne ruži spoljni izgled vežbača; da je po težini laka i što manje obima, te da se lako može sa sobom svuda nositi; da je što prostijeg kroja, te da se lako svašta i oblači; da na njiju nema komplikovanih zavezivanja ni metalnih pentata, jer ovi otežavaju oblačenje i brzo se kvaraju, a metalna dugmad se toga mogu vežbaču da nanesu i povrediti.

Materiju, koju sada upotrebljavamo za odelo, dobijamo delom od životinja (vuna, svila, krvno), delom od bilja (pamuk, platno), a delom putem hemijske produkcije (vežbačka svila). Prema njihovim dobrim osobinama u higijenskom i praktičnom pogledu ovi se proizvodi mogu se izradu odela međusobno i kombinovati.

Vuna je rđav sprovodnik topote; vrlo lako upija u sebe vlagu (može da upije dva puta veću količinu vlage, nego što je sama teška). Isparivanje

vlagu iz vunenog tkiva je veoma spor, te se time usporava i gubitak topote iz tela. Vuna propušta brzo znoj, dok ga pamuk i lanen materija duže u sebi zadržavaju. Promene u spoljnoj temperaturi kod vunene odeće ne privjećuju se tako lako, te ne dolazi do prehlade. Vuna je veoma propustljiva za vazduh, pa ipak je topla. Odela od vune naročito su pogodna za ona lica, koja su izložena jačim vremenskim promenama i upotrebljavaju se obično kao donja odeća (rublje); zbog toga se mora često prati i menjati. Kod mnogih osoba čista vuna draži kožu i izaziva svrbe.

Laneno platno je dobar sprovodnik topote, brzo upija vlagu, ali je brzo odaje. Usled zbijenog tkanja sačiće u sebi malo vazduha, niti ovaj može tako lako kroz platno do prohlade.

Pamučna tkanina je nešto lošiji sprovodnik topote od platna, a bolji od vane, ali je manje hidroskopična; dosta je jaka i otporna. Može dobro zaštiti zagrejano telo od hladnoće; jeftinija je, te se dosta upotrebljava. Pamučni trikoti i su omiljeni kod sportista više nego vuneni.

Svila je veoma hidroskopična, ali teško propušta vazduh. Za naše prilike je i skupa, ali u Japanu se mnogo upotrebljava za sportska odela; pošto propušta teško vazduh, te je veoma topla.

Kod nas može doći pre u obzir vežbačka svila, iako je bolji sprovodnik topote nego vuna. Kad je dobro prerađena vežbačka svila upija i isparava znoj s tela isto kao i vuna, a mešavina vežbačke svile i vune odaje vlagu čak brže nego čista vuna. Vežbačka svila se može lako savijati (komprimirati) što je veoma pogodno za pakovanje; elastična je i restegljiva, dobro prijiana za telo, a ne smeta pokretima. Nad ostalim materijama ima i tu prednost, što propušta sunčane ultravioletne zrake, koji povoljno deluju na hemijske procese u telu i nervni sistem. Pored toga ona je jeftinija, a u vremenu duguje u svakoj jacini i debljini.

Zbog ovih osobina vežbačka se svila veoma mnogo preporučuje u Nečkoj za sportska i vežbačka odela.

Loše ili dobre osobine ovih materijala mogu se još i prerađati i povećati ili smanjiti.

Da se vežbač ili sportista zaštiti od spoljne vlage (kiša) može upotrijebiti impregnirano odelo; vunene tkanine ne mogu se impregnirati, da im se pri tome smaziji malo njihova propustljost za vazduh. Ipak impregnirana materija otežava odavanje telesne topote, te se odelo od ovakve materije ne može upotrijebiti pri težem i napornijem radu.

Od velikog je značaja i boja vežbačkog odnosno sportskog odela. Jasna, zelena, žuta i bela boja štite telo od jakih sunčanih zrakova. Crvena boja sprečava prolaz ultravioletnih zrakova, dok kod zatvoreno obojenih tkanina može upijanja topotnih zrakova da je velika, čime se znatno povećava topota tela. Zato su otvorene boje podesnije. Ali se treba čuvati onih boja, koje se prave od otrovnih sastojaka (arsenik, olovo i t. d.) jer one mogu da izazovu obolenja kože, a pri dužem nošenju da škode i celom organizmu

RUSKO SOKOLSTVO:

B. Drejling, starešina Ruskog sokolskog saveza; Viktor Artamonov, starešina Pokrajinskog saveza ruskog Sokolstva; N. Kambulin, načelnik Ruskog sokolskog saveza; Nikola Rževski, tajnik Pokrajinskog saveza ruskog Sokolstva.

SAVEZ BUGARSKIH JUNAKA:

Dimitrije Lazov, predsednik Saveza bugarskih Junaka; Jozef Bureš, načelnik Saveza bugarskih Junaka; Dr. Mihailo Minev, univerzitetski profesor, lekar Saveza bug. Junaka; Kiril Georgijev, član uprave Saveza Junaka; Georgije Popov, član uprave Saveza Junaka; Pavel Anastasov, novinar i dopisnik sofijskih listova; Gadev, dopisnik sofijskih listova.

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Upravu Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije na sletu u Zagrebu zastupali su zamenici starešine Saveza braća E. Gangl, Dura Paunković i Lacko Kriz, savezni načelnik brat Miroslav Ambrožić, savezna načelnica sestra Elza Skalarjeva, zamenici savezogn načelnika braća Dragutin Šulec i Josip Jeras, savezni tajnik brat Ante Brozović, savezni ekonom brat Branko Živković, te mnogi ostali članovi uprave Saveza, među kojima braća: N. Živanović, dr. Milerad Dragić, Momčilo Branovac, dr. Riko Fuks, dr. Hugo Verk i Ivan Kovač.

Od strane pak Sokolskih župa bili su na sletu skoro svi župski starešini, među kojima više njih i kao članovi uprave Saveza, te župski načelnici, načelnice kao i ostali funkcioneri župa i njihovih jedinica.

KRONIKA

40 godišnjica smrti Radoslava Lopašića. Ovih dana navršilo se je 40 godina od smrti pisca i historičara Radoslava Lopašića. Veliki pokojnik bio je sin gradskog kapetana i suca Mirka Lopašića, poznatog prigodnog pisca iz Karlovec. Nakon svršene gimnazije u Karlovcu upisao se na univerzitet, gde je svršio pravne nauke, te postaje sudac u Karlovcu. Ljubav prema rodnom mestu, a i prema svom narodu, diktirala je mlađom Radoslavu, da se u svom slobodnom vremenu posveti pročuvanju istorije svog naroda. Kao ugledan sudac imao je pristup u razne arhive, što mu je omogućilo studij istorije i važnih dokumenata. Prvi njegovi radovi izišli su u »Glasosu«, »Karlovackom vesniku« i »Leptriu«. Napisao je sledeća veća dela, koja su izišla kao knjige: »Karlovac«, »Bihac i njegova krajina«, »Dva hrvatska junaka«, »Spomenici grčko-istočne crkve u Hrvatskoj i Slavoniji«, »Zbornik«, »Hrvatski urbari« i t. d. On je sabrao i dokumenta za historiju urete Petra Zrinjskog i Franu Krste Frankopana, skupljao je materijal o hrvatskim gardama na nemačkim dvorovima i t. d. Njegova objavljena dela i neobjavljeni fragmenti još i danas imaju trajnu vrednost i to tim više, što se je posvetio proučavanju narodne istorije iz velike, nesobične ljubavi prema narodu iz kojeg je niknuo i jer je za taj svoj rad trošio svoje skromne činovničke prihode.

Povest kosturnice u Čačku. U nedelju 5. o. m. posvećena je u Čačku, na inicijativu Udruženja rezervnih oficira i ratnika, kosturnica na čačanskom groblju, koja je primila u se posmrtnе ostatke ratnika, poginulih u borbama oko Čačka. Kosturnica sa spomenikom u vidu piramide izgrađena je iz granita, a visoka je prkco 5 metara. Poseban čin poštovanja je odbor prema poginulim i time, što je namenio ovu kosturnicu ne samo našim palim junacima, nego i borceima iz redova neprijateljske vojske. Na spomeniku su znakoviti razni verospovesti — pored pravoslavnih, katoličkih i protestantskih krstova nalazi se i muslimanski polmesec. Svečanosti je učestvovalo uz predstavnike civilnih i vojnih vlasti i preko 4000 građana.

Zlatne medalje za američke studente. Jedan od najuglednijih vašingtonskih pravnika advokat g. Toma Mekdonald, velik prijatelj našeg naroda, ovih je dana jednim velikim činom ponovno manifestirao svoje prijateljstvo prema našem narodu. Da bi potstrekao američku omladinu na proučavanje i upoznavanje našeg naroda, odlučio je, da skupocenim darovima i lepim zlatnim medaljama odlikuje one američke studente, koji najbolje obrazili 5 tema o Jugoslaviji. Te teme raspisao je sam g. Mekdonald, a za sada ograničio je takmičenje samo na studente čuvenog Džordžtauna univerziteta u Vašingtonu. U želji, da bude medalja, koju će primiti pobednici, delo jugoslovenskog umetnika, on se obratio našem poslanstvu u Vašingtonu s molbom, da mu preporuči jednog našeg umetnika. Na predlog Umetničkog otseka Ministarstva prosvete izabran je g. Vasa Pomorišac, koji je iz-

Jubilarni slet u Zagrebu u slici

Narodne nošnje i prizori sa zagrebačkih ulica

radio načrt i nadzirao izradu medalja u beogradskoj kovnici novca. Medalje, kojih je sada izrađeno pet i to iz čistog zlata, poslate su ovih dana u Vašington g. Mekdonaldu.

75 godišnjica Knuta Hamsuna. Dne 4. o. m. slavio je 75 godišnjicu svoga rođenja čuveni i u čitavom kulturnom svetu poznati norveški pisac Knut Hamsun-Petersen. Jubilarac spada u red najvećih pisaca, a 1920. g. dobio je za svoj roman »Darovi zemlje« Nobelovu nagradu za književnost. Pisati je počeo u svojoj 18 godini, kada su objavljene prve njegove pripovetke. Bio je nemirna duha, te je često menjao zvanja, dok se nije potpuno predao literaturi. Kao mladić otputovalo je u Ameriku, gde je niz godina radio kao običan radnik po raznim mestima i uz to pisao. Iz ovih godina nje-

gova života datira prvi njegov jači roman »Glad«. U Kopenhadenu, kamo se nakon svog dobrovoljnog 27 godišnjeg izagnanstva iz Europe svratio, a otuda u Pariz, gde je u Nemu Lange-nu našao nakladnika za svoja dela. U tim godinama izišli su njegovi romani »Misterjee«, »Redaktor Lingen« u kojem se obara na prilike u svojoj domovini Norveškoj, te »Nova zemlja«, u kojoj napada američke prilike. U Parizu je dovršio i svoje najveće pesničko delo »Pan«. Tada je započeo da piše i drame. Iz Pariza krenuo je kasnije u Minhen i Berlin, pa konačno se vraća rehabilitiran u domovinu. S njegovim putovanjem po Rusiji i Balkanu imademo njegove odlične putopise »U zemlji priča« i »Pod polunesecom«. Od mnogih njegovih romanâ poznati su još »Zadnja radost« i »Viktorija«.

Razne kulturne vesti. Ovih dana odlikovan je predsednik Češkoslovačke Republike dr. Luju konta Vojnovića, našeg zaslужnog javnog radnika i pisca, ordenom Belog lava II reda.

U Beogradu umro je u Vojnoj bolnici sanitetski general dr. Mihailo Petrović. Spadao je u red naših najboljih kirurga-operatera, kao i u red odličnih naučnika na medicinskom polju, zbog čega je i postao profesor medicinskog fakulteta u Beogradu.

Ruska pravoslavna crkva u inostranstvu seća se ovog meseca velikom i dubokom zahvalnošću 50 godišnjice zaslужnog rada mitropolita Antonija, poglavara ruske pravoslavne crkve u inostranstvu, koji sada živi kao gost naše pravoslavne crkve u Sremskim Karlovcima. Jubilarac spada među najveće teologe ruske pravoslavne

crkve, pa je i bio niz godina rektor petrogradskog semeništa, a kasnije i rektor duhovne akademije i biskup u Zitomiru.

U Varni je proslavljen krajem jula 75 godišnjicu jedan od najpoznatijih bugarskih naučenjaka prof. Karel Skorpi, rodom Čeh. U Bugarsku je došao 1882. kao profesor, i radio je na srednjim školama u Plovdivu, Slivenu, Ruščuku, Trnovu i Varni, gde je na pokon postao direktor. U Varni osnovao je gradski muzej u kojem se nalazi i oružje husita, koji su se kada vojnici poljskog kralja Vladislava borili kod Varni protiv Turaka. Jubilarac je osobito poznat po svojih oko 100 naučnih radova na polju arheologije, geografije i numizmatike. Za svoj rad bio je i odlikovan članstvom raznih inostranih akademija.

Naše sokolsko Prekmurje

Sokolski pokret v Prekmurju je še prav mlad, toda sodeč po letošnjih nastopih, bi lahko smatrali uspeh kot delo zgrajeno na tradicijah. Ne le Sokol temveč vsakdo, ki ljubi svojo domovino, mora biti na to delo ponosen in zadovoljen z uspehi, saj izvršuje Sokol v prekmurskih ravninah eminentno nacionalno in kulturno misijo. V ozemlju zagozdenem med dvema sosednjima državama je zgradil Sokol svoje trdnjave! Šalovci, Vel. Dolenci so najsevernejši stražarji, ob njih se vrstijo v loku proti jugu še drugi in obkrožajo matico Mursko, Soboto, ki je utrip sokolskemu življenju v Prekmurju. Prejšnji starosta br. dr. Farkaš in prejšnji načelnik br. Hočevar Ciril sta obrnila pluge navzven. Sobota je imela takrat že svoj ponosni sokolski dom in kader vzgojenih delavcev. Mnogo truda in dela je bilo treba ob započetih ledinah in njihovo poslanstvo so prevzeli po njihovem odhodu starosta br. Pertot, četni referent br. Velnar in okrožni načelnik br. Bračko. Nesebičnost in požrtvovanost teh delavcev in še drugih je rodilo uspehe tako, da danes lahko govorimo o sokolski misli v Prekmurju kot bitnem elementu našega ljudstva. Nastopi v letošnjem letu so temu največji dokaz. Prvo besedo je imela:

Brat Pertot Kristijan,
starosta Sok. dr. M. Sloboda

Murska Sobota, čije nastop se je vršil prvo nedeljo v juniju. Bil je to pravi praznik prekmurskih Sokolov, ki je moral navdati slehernega s ponosom in zavestjo, da je tudi on pristaš veleških Tyrševih idej, ki so našle tako mogočen v veličasten odmev po naših prekmurskih vaseh. S trobojnici skorajšenem mesto je sprejelo v nedeljo zjutraj številne četaše, ki so prihajali na okrašenih vozovih, peš in s kolesi iz bližnje in daljne okolice. Posebno častno je bila zastopana sokolska mladina. Dopoladanske ure so bile določene pripravljene za nastop. V popoldanskih urah pa so se začele zbirati sokolske edinice pred Sokolskim domom za pohod skozi mesto. Pogled na povorko je bil res veličasten: Na čelu prapor matičnega društva in prapor sokolskih čet Brezovici in Moščanci, ljutomerska mestna godba, četa članov v kroju (20), četaši v kroju (52), članice (28), m. naraščaj v kroju (32), ženski naraščaj v kroju (40) ter m. deca (153) in ženska deca (129), vmes še četaške godbe iz Bakovev in Camkove. Povorka je krenila skozi mesto na telovadišče, kjer je zbrane Sokole govoril br. starosta Pertot, br. prosvetar dr. Strmšek, v imenu župe pa jih je pozdravil br. Velnar J.

Točno ob napovedanem času so na telovadišče, obkroženo od več tisoč gledalcev, pritekli ob splošnem navdušenju najmlajši Sokolci in pokazali kaj znajo. Za njimi je pritekla moška in ženska deca matičnega društva in bližnjih sokolskih edinic, 170 po številu, ki je ob zvokih godbe prav strumno izvajala težke vaje. Mnogo priznanja je bila deležna četna deca, ki je nastopila v naslednji točki. Njih izvajanje je bilo res lepo in vadičljivo, naše četne mladine so lahko ponosni nad doseženimi uspehi. Najlepša točka pa je bil nastop moške in ženske dece (60), ki so izvajali težke in efektne vaje z venci in zastavicami. Mnogo smeha so vzbujale raznotrosti naše mladine. Vso popolnost v telovadbi pa je pokazal nastop dveh vrst članov na krogih in na bradli ter vrsta naraščaja pri preskokih preko mize. Temu je sledil še efekten nastop naraščaja (60). Za izvajanje so želi zaslzeno priznanje. Telovadbo je zaključil mogočen nastop članov in članic (160), ki so dovršeno izvajali svoje vaje. Telovadbi, ki jo je vodil okrožni načelnik br. Bračko so prisostvovali poleg mase občinstva, vsi predstavniki naših občinstva, vse predstavniki naših lasti in korporacij, župni odpostolance br. Venutti in drugi. Po telovadbi se je razvila poleg telovadišča v parku dostojna zabava. Vsa prireditev je bila razveseljiv dokaz pozitivnega dela našega matičnega društva.

Nad vse časten je bil tudi javni nastop v Velikih Dolencih, ki je po-

kazal sadove vztrajnega in z ljubezni prežetege dela. V tem jim dvojno priznanje za delo tik ob madžarski meji. Četa še ne obstaja dolgo, a agilnost in požrtvovanost tamošnjega šolskega upravitelja br. Vajta in njegove soprote je ustvarila skoro čudež. A kar se mora še prav posebno poudariti je, da je Tyršev duh objel najširše mase tamošnjega prebivalstva in ni bilo delovanje sokolske čete omejeno le na telovadnico in telovadce. Vse so se je v najlepši meri pokazalo pri nastopu. Množice ljudstva so napolnilo telovadni prostor, a še prej pa so hiteli naproti najavljenim bratom iz M. Sobote, ki so prispeti v nabito polnem tovornem avtomobilu, s svojim starostenim br. Pertotom na čelu. Nič fraz, ne mnogo besediljenja, iskrena beseda, ki je edinstvena našemu kmetu, v katero polaga vsa svoja čuvstva in misli, takšen je bil sprejem. Zato bo ostal nepozabljien in so bili številni obiskovalci nastopa kot ena sama družina.

V tem razpoloženju se je pričela telovadba. Deca je imela prvo besedo. Stremno in samozavestno je bilo njih izvajanje, ljubezen do dela je bil vsak gib, nikjer nobene površnosti in nehotec se je porodilo vprašanje: Ali ni v tem nova smernica in živ memento za vsa ona društva s tradicijami, ki so zaverovani svoje uspehe ter ne vidijo prave poti naprej. V tej mladini slutiš da klijie novo življenje, nova moč in vse večja volja do dela. Mogoča pa le vse okolje tako vpliva na človeka, ko ve, da stoji za bližnjimi hišami madžarski obmejni vojaki, a tu armada Sokolov prežeta z ljubezni do grude in do dela. Na telovadišče pa prihaja oddelek za oddelkom, ljudje strmijo in so navdušeni, odobravanje noče ponehati. H koncu prikorakajo še člani in članice. Ljudstvo je vzhiceno. Starosta br. Pertot se govorji. Njegove besede padajo med ljudi in sejejo v srca. Ljubi domovino, ljubi kralja, bodi Sokol in branilec naše meje, ki se vleče preko tvojih njiv in gozdov, tik tvojih hiš in trat. Ko se poležejo zadnji klici kralju in domovini, ljudstvo odhaja in spremlja goste iz M. Sobote. V večernih urah se je med pesmimi spuščal avto proti dolini Veliki Dolenci, naša najsevernejša sokolska trdnjava v državi, so utihnili, kot bi hoteli prisluhniti vsemu lepemu, kar je bilo ta dan.

Mogočna je bila sokolska beseda v Brezovicih. Mnogo smo pričakovali, saj je znano, da je tamošnja četa ena izmed najgoljnejših. A tega, kar smo videli, se res nismo nadecali. Trobojnica na hišah, slavnostno okrašeno telovadišče, množica naroda, vmes kmečki fantje v četaških krojih, mladina iz bližnje in daljne okolice, to je bila slika živega vrvenja na vaški cesti. Po prihodu Sokolov iz Sobote se je skoz vas vila mogočna povorka, ki je napolnila prostrano telovadišče. Br. Velnar je govoril. Prepričevalne so bile njegove besede, v njih je bila iskrenost in ljubezen do vsega, kar nam je svetega in opomin onim, ki stegujejo svoje roke po naših ravninah, da videjo in poslušajo narod, armado četašev, ki se je strnila pod sokolskim praporom. Viharno pritrjevanje je še ponehalo ob prvih akordih državne himne. Kmalu za tem je dal načelnik br. Turek znak za pričetek telovadbe. Okrog 50 deškov in deklek je napolnilo telovadišče, kjer so z vso ljubostjo izvajali proste vaje ob zvokih godbe. Za njimi je strmno prikoračalo 16 deškov iz Strukovcev. Vaje, ki so jih izvajali pod vodstvom br. Bako, so že občudovanje in priznanje. Prav isto velja tudi za pečarovsko deco, ki je vodil br. Berden. Najlepša točka pa je bil nastop domače dece, ki so izvajali telovadno skladbo »Naprej«. Poleg dovršnosti izvedbe je bilo toliko prisrčnosti v gibih, da ti je nehotec postalo tesno pri srcu. Bila je točka, ki bi delala vso čast vsaki mestni akademiji. Prav dobra je bila

tudi izvedba m. in ž. naraščaja iz Sobote, pod vodstvom s. Peček ter nastop članov in članic, ki jih je vodil okrožni načelnik br. Bračko. Še eno prisencenje nas je čakalo. Mačkovska deca! Vadičljivi res h krasnemu uspehu čestitamo. Orodna telovadba in tek z zaprekami, je zaključil krasen nastop,

Brat Nišelvic Slavko,
tajnik Sok. društva M. Sloboda

plod neumornosti tamošnjega načelnika br. Tureka. Bil je časten mejnik na potu k novim zmagam in uspehom!

V nepretrgani vrsti nastopov naših edinic v mesecu juniju zavzema svoje mesto tudi nastop sokolskega društva v Rogašcevih. Od vseh strani so prihajali Sokoli zadnjo nedeljo v juniju v Rogašceve. Zastopane so bile vse bližnje edinice in številni Sokoli in drugo občinstvo iz Sobote. Ko je v popoldanskih urah krenila povorka skozi prijazen kraj, je bil pogled na zbrane sokolsko armado res veličasten. Po prihodu na telovadišče je zbrane pozdravil v imenu župnega tehničnega odbora okrožni načelnik br. Bračko. Za njim je povzel besedo starosta br. Laznička. Njegove domoljubne besede so zapustile pri vseh najglobljih utis. Mogočni akordi naše himne so zaključile vodni del, ki mu je sledil javni nastop vseh oddelkov. Zelo številno je bila zastopana sokolska deca, ki je nastopila s telovadnimi igrami in prostimi vajami v splošno zadovoljstvo vseh navzočih. Najlepša točka pa nam je bila deca iz Serdice, pod vodstvom agilnega sokolskega delavca br. Tomšiča. Njih nastop s kosami in deklice z grablji je vzbudil vihar navdušenja. Mnogo pozornosti je bilo posvečeno načelniku br. Bračku. Za njim je vodil br. Bračko. Ves nastop, pri katerem je nastopilo nad 400 telovadčev, je pokazal vse uspehe smotrenega in nesebičnega sokolskega dela v naših obmejnih vaseh.

Brat Velnar Jože,
četni referent Sok. dr. M. Sloboda

V nedeljo, dne 24. junija pa je priredilo sokolsko društvo v Beltincih svoj letni nastop. Na predvečer je bil sprevod po glavnih ulicah vasi, ki so se ga udeležili ob zvokih godbe in navdušenjem petju članov in članice in sokolcev v krojih z lampiončki. Mnogo številne trobojnice so dale vasi slavnostno lice. V nedeljo so se začeli zbirati gosti in domačini na telovadišču. Prisrčno sprejeti in dobrodošli so bili člani in članice, telovadci Sok. društva M. Sobota in nekatere čete prekmuršča. Pred začetkom sporeda je v lepem govoru pozdravil navzoče br. starosta dr. Sesardič. Spored je obsegal 12 točk in se je izvršil pod vodstvom br. načelnika Kosiča. Nastopile so vse kategorije telovadcev, kakor tudi m. in ž. sokolska deca iz Beltincov in treh okoliških sol. Sestra načelnica Kozovič v drugi vadičljivi so pripomogli do tega, da so bile vse vaje prav dobro izvedene. Prav posebno pa je navdušil nastop sok, deca iz Brezovcev, pod vodstvom br. Tureka, ki so

zelo lepo in precizno izvajali telovadbo in skladbo: »Naprej!« Skupno število nastopajočih je bilo 350.

Naša najmlajša sokolska edinica v Rakičanu je imela svoj prvi javni nastop v nedeljo, dne 8. junija. Sokolsko društvo M. Sobota je s svojim praporom in z vsemi svojimi oddelki odkorakalo v bližnji Rakičan, kjer so bili deležni res bratskega sprejema. Na začetku vasi so jih dočakali naši fantje in drugi vaščani, zato je tudi bila res veličastna povorka, ki se je vila skozi vas. Na telovadišču je zbrane pozdravil br. Vogrinč, za njim pa je spregovoril četni referent br. Velnar, poudarjajoč pomen sokolskega dela ter vzpodbujal vse brate in sestre k vztrajnemu dela in obenem vabil tudi ostale, ki še stoje ob strani, k delu. Spomnil se je tudi 20 letnice vladanja našega kralja. Zdravo klici so sledili

pozdravnih nagovorih staroste br. Makarija in br. Nišelvicerja v imenu prekm. okrožja, ki sta užgal med zbranim vihar navdušenja, so se vrstili nastopi posameznih oddelkov, ki so nam pokazali lepe uspehe tihega sokolskega dela. Težko je reči, kateri so bili boljši, vsem se je videlo, da z ljubezni in z vso resnostjo sodelujejo. Ne da bi hoteli delati izjemo, omenimo šalovsko deco in naraščaj iz Šalovev in Vel. Dolencev, ki so res lepo in skladno izvajali proste vaje, ljubki nastop mačkovske dece, dovršene proste vaje devetorce iz Rakičana, proste vaje članov in članic in kateri so zaključek orodno telovadbo članov v vrhunskimi vajami. Vsak oddelek je pokazal vse, kar zmore in zna. Ta nastop je zopet pokazal, da se mladina ob naši severni meji vzgaja v pravem nacionalnem duhu in da so tu zvesti čuvanje narodne in sokolske zavesti. Skratka bil je lep način naših sokolskih praznik ob madžarski meji, v naši sokolski trdnjavi Šalovci.

Sokolski nastopi so za nam. Vsak izmed njih je bil ponovna zmaga Tyrševih idej in časten mejnik na poti k novim uspehom. Toliko pozitivnega dela naših sokolskih edinic še nismo videli niti pričakovali. Pa je ljubezen do dela ustvarjala čudež ter nas navdala s ponosom in najlepšimi upi za našo sokolsko bodočnost. Poleg ostalih ima ob doseženih uspehih svoj veličastni deli. Razneterosti domače dece so nas prav primerno zabavale in se je lahko vsak nasmejal prav od srca. Sokolska četa v Rakičanu nam je po kratkem času obstojala, res nazorno pokazala, kaj zmore vztrajnost in nesebično delo pravih sok. delavcev.

Vrsti vseh letoskih sokolskih nastopov se je častno pridružil in zaključil telovadni nastop Sokolskega društva v Šaloveh, ki se je vršil, dne 15. t. m. ob številni udeležbi domačinov in okoliškega prebivalstva. Po

Ferjan M.

IZ NAŠIH ŽUPA DRUŠTAVA IČETA

Zupa Banja Luka

LIČKO PETROVO SELO. — Sokolsko društvo Ličko Petrovo Selo priredilo je dana 15. julija 1934. godine hodnu v župnem občinstvu na vrh visok 1620 metra.

Iako je vreme bilo maglovito hraščija brača Sokoli nisu se toga plašili več su ranu u jutro u 5 sati krenuli na put noseči sa sobom sokolsko zastavo. Vodič putu bio je brat Balač Stevo.

Izletnici su pošli iz Ličkog Petrovog Sela pešice na Pribor udaljen 8 km, a z Pribora markiranim putem do na sam goli vrh Plješevicu, koji je udaljen od sela Pribora 13 km, kamo su stigli oko 11½ sati do podne.

Nakon ručka razgledali su brača izletnici znamenitije stene na samom vrhu, kateri t. v. Kamenice, Generalov Stol i t. d., a zatem se oko 3 sata po podne počeli polako spuščati niz brdo, te su najpre došli na Donju Baru, a zatem na Pastirske Kolibe, onde turističku kuču, te su se nakon tega spustili v selo Željavu, a iz Željave došli cestom v Ličko Petrovo Selo gde su ih znameniti građani in ostala brača Sokoli dočekali s raznim pitanjima.

Zupa Celje

RIMSKE TOPLICE-ŠMARJETA. — V nedeljo 22. julija je imel tukajšnji Sokol svoj veliki dan. Ob 8. uri zjutraj so se vrsile v novem modernem kopalništvu na prostem meddržavne plavalne tekme, ki so se jih razen domačih udeležila še društva Celje in Trbovlje. Rezultati plavalnih tekem so nastopili:

100 m prosti, člani (8 tekmovalcev): 1. Jeršinovič 1:19; 2. Pertot 1:25; 3. Mežnarič 1:34; 4. Mejavšek; 5. Ferlež (vsi iz Celja).

66.66 m prsno, moški naraščaj (6 tekmovalcev): 1. Pavel Božič 1:14; 2. Stanko Božič 1:14'5 (oba iz Celja); 3. Stopar Stanko 1:22 (Rimske Toplice); 4. M. Marinšek.

33.33 m člani hrbitno (3 tekmovalci): 1. Jeršinovič 29; 2. Pavel Božič 32; 3. Pertot.

66.66 m prsno: moški naraščaj: 1. Ožek Polde 1:16; 2. Joško Kajtna 1:20; 3. Stopar Stanko 1:25 (vsi iz Rimske Toplice).

33.33 m prsno, članice: 1. Majda Jerinova (Celje) 38.

33.33 m prsno, ženski naraščaj: 1. Sonja Mikulečeva (Celje) 32; 2. Milena Vedernjakova 38'2 (Rimske Toplice).

Stafeta (3 krat 33.33 m) člani: 1. Celje I. 1:10 (Mežnarič, Pertot, Jeršinovič); 2. Celje II.; 3. Rimske Toplice III. Skoki v vodo: 6 tekmovalcev:

1. Kuhar (Trbovlje) 67'5 točk; 2. Stopar Božič (Celje) 50'5; 3.

ROSIJA-FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • Beograd

Od sprava zastupane su karike, ruče i preča. Vežbe na spravama izvodili su članovi domaćeg društva.

Svirala je muzika Kr. mornarice. Po svršenom programu koncertirala je do kasno u noć.

Naročito je zapaženo, da je u svemu vladao pravi sokolski duh, zanos i disciplina, što je osobito pogodno za ovako mlado Sokolsko društvo.

Poseta je zadovoljila premda je istog dana Sportski klub Arsenal iz Titova, odakle se očekivala najjača poseta, priredio izlet u Budvu.

Moralni i materijalni uspeh zadovoljava. Preporučiti je priredivačima da se u buduće pobrinu za prostranije sletište.

Malom kišicom, kao blagoslovom neba, završila je ova lepa priredba.

TIVAT. — Javni čas u Krtolima. U nedelju dana 29. jula tek. godine, Sokolsko društvo Tivat napravilo je izlet na omiljeno kupalište plažu »Pržnica«. Već dugo se pripremalo za ovaj izlet. Sokoli su se iskupljali na određenom zbornom mestu, da u sedam časova krenu. Tačno u sedam časova ukrcali smo se na brod »Sitnicu«, koji nas je za tih čas prevezla s onu stranu Titova, na pristaništu »Oko«. Tu su nas lepo dočekali članovi Uprave Sokolske čete, te nakon pozdrava krenuli smo dalje. Sem Sokola vežbača i nevežbača bilo ih je dosta i drugih, koji su pošli s nama na plažu. Poneli smo i dve lopte, jedna za stariju, a druga za mladu braću za vaterpolo i druge igre na vodi.

Oko 10 sati dolazi izletnički brod Zetske plovidbe »Četinje« s izletnicima, koji je izlet priredio »Jadranski fjord« iz Kotora. Na brodu svira muzika Jadranske straže. U pesmi, igri i kupanju proveli smo do pet sati na večer, kada smo krenuli ka Krtolima, da nestupimo na javnom času.

Na izmaku sela čekala nas je muzika Kr. mornarice, te smo skupno, na čelu s pomenutom muzikom, krenuli u povorci na uredeno vežbalište. Slavoluk, vežbalište, sve okičeno sa zastavama i zelenjem. Tu nas lepo dočekaju članovi uprave čete i drugi. U 18 časova započeo je javni čas, koji je otvorio pozdravnim govorom starešina čete brat Barbić. Zatim su se redale tačke programa, kojih je bilo osam. Na programu su bile vežbe za ovogodišnje sletove u Sarajevu i Zagrebu. Sve su tačke izvedene precizno i na zadovoljstvo prisutnih. Osobito su slatko i s puno uvežbanosti izvele vežbe muška i ženska deca. Muški i ženski naraštaj i članovi su ovoga puta s puno elana i volje pokazali preciznost u vežbanju, te se vidi da su se dosta trudili. Seoska četa, njih oko 30, nastupila je u prostim vežbama, te su i oni pokazali, da se za kratko vreme može mnogo postići, uvezši u obzir da je četa osnovana tek pred nepunih pet meseci. Kao zadnja tačka programa bila je skupinska petica izvedena od članova i naraštaja, koju su tačku lepo izveli. Poset je bio jako velik. Celo selo se sleglo na vežbalište, a dosta je bilo i drugih izletnika iz Titova. Posle programa, muzika Kr. mornarice otkupovala je nekoliko koncertnih komada. U 20 časova krenuli smo na pristanište »Oko«, gde nas je čekao parobrod. Krenuli smo za Tivat.

Župa Kranj

MOJSTRANA. — V nedeljo, dne 15. jula, je priredila kot uvod u proslavo dvajsetletnico ustanovitve našega društva sokolska deca na vrtu hotela »Triglav« svojoj akademiji. Radi nevihte se je začetek zakasnil za pol-drugu uro. Bilo smo se, da bo to kvarno vplivalo in zmanjšalo število obiskovalcev, doživeli pa smo ravno nasprotno. Obisk je bil nad vse pričakovanje dober, k čemur so v veliki meri pripomogli taborniki bratskega društva Ljubljana-Šiška, ki so tudi sodelovali. Njihova izvajanja so pokazala marsikaj, kar je bilo za nas novo in so nas navdušila za utrajno delo v domaćem društvu.

Župa Ljubljana

LJUBLJANA. — Načelništvo Sokolske župe Ljubljana naznajala vsem svojim edinicam, da se vrše župne lahkootletične tekmе u nedeljo dne 16. septembra t. l. ob 8. uri zjutraj na letnem telovadišču Ljubljanskog Sokola. Župna lahkootletična tekmă obsega tekmę vrst in posameznikov (posameznic) v vrstah ter tudi tekmę posameznikov in posameznic v določenih panogah. V tekmeh posameznikov ne more nihče tekmovati, če se ni udeležil tekmeh vrst.

V tekmeh vrst in posameznikov v vrstah tekmuju člani u naslednjih panogah: v teku na 100 m, v teku na 1000 m, v skoku z zaletom na daljavu, v metu kopja ali diskia in v izmenskem teku 4 × 100 m. Razen obveznega petroboja morejo tekmovati kot posamezniki tudi u sledečih panogah: v teku na 100 m, v teku na 1000 m, v sko-

ku z zaletom na daljavu, v preskoku višine z zaletom, v skoku v višino z dotikom, v skoku ob palici v višino in v metu diska.

Članice tekmujujo u tekmeh vrst in posameznic v vrstah v četveroboju in sicer: v teku na 100 m, v skoku z zaletom na daljavu, v metu diska ali krogla 4 kg in v izmenskem teku 4 × 60 m. Kot posameznice pa morejo tekmovati v sledečih panogah: v teku na 60 metrov, v teku na 100 m, v skoku na daljavu z zaletom, v preskoku višine z zaletom in v metu diska.

Prijave za to tekmeh bo treba poslati po okrožnem načelništvu župnemu načelništvu do 10. septembra t. l. Določnejša navodila za to tekmeh bo v kratkem izdalо župno načelništvu, opozarja pa že sedaj vse br. načelnice in sestre načelnice, da že danes skrbijo za čim najboljšo izvedbo prireditve v vsakem pogledu. Tekmovalci in tekmovalke naj do dobra izkoristijo razpoložljivi čas za kar najkrepkejšo vadbo. Glejte, da bo udeležba častna pa tudi izurenost našega članstva na višini. Smoter prireditve ni, da bi postavljal kakšne rekordne, temveč glejmo, da bomo videli na tekmovališču kar največje število dobro povprečno izurenega članstva v lahki atletiki. — Zdrav!

Župno načelništvo.

DOMZALE. — † Egidij Šetina. Nenadoma je premulin v zdravilišču v Ljubljani. Vedeli smo, da je bolan. Toda nihče se ni nadejal, da je bolzen tako resna.

† Brat Egidij Šetina

Br. Šetina Egidij je bil poznan v sokolskih krogih. V rani mlađosti vzgojen v strogo narodnem in sokolskem duhu po očetu, ki je bil eden najuglednejših in najsilnejših borcev za narodno, politično in gospodarsko povzročilo Bele krajine, je ostal vse dni Egidij vreden sin svojega očeta. Polnih 38 let je bil zvest član Sokola, in celih 30 let član domžalskega Sokola, v katerem je sodeloval kot odbornik, član nadzorstvenega odbora, tajnik, blagajnik, podstarost in zadnjih 5 let prav do svoje prerane smrti pa kot starosta. Velik vpliv je imel na razvoj domžalskega Sokola. Odličen položaj, za katerega se je vspomobil sam s svojo trgovsko nadarjenostjo in izredno pridnostjo, do ravnatelja znanih tvornic »Industrija platnenih izdelkov v Jaršah«, mu je omogočal, da je zavzemal Sokol skrbel po vseh svojih močeh za čim lepsi dobrobit in napredok domžalskega Sokola. Njegova zasluga je, da je domžalski Sokol takoj po vojni plačal domač ves svoj dolg, ki ga je bilo nad 45.000 kron tedanje veljave.

Poleg tega je bil društvo eden največjih dobrotnikov. Koliko denarja je izdal ob prilikah raznih društvenih prireditv. Tisočaki so šli za razne pokrajinske sokolske zlete in zlete v okrožju in izven njega. Koliko stotkov je izdal za prehrano telovadcev, naraščajo in dece. Kamorkoli so že šli, povsod je poskrbel, da niso bili lačni in da so zadovoljni in radostni hodili po sokolskih javnih nastopih v okrožju. Koliko vrednosti v blagu je dal zdaj za kulise na odrnu, zdaj za mreže; pa je bila deca brez telovadnih hlač, drugič zopet naraščaj. Oblekel jih je. Celo člane! Na tihem in na skrivaj je posiljal denar revnim, ko so služili pri vojakih, koliko podporjeval brezposelnim Sokolom, kolikim članom in članicam je preskrbel dela v svoji tvornici. Jasno: vseh ni mogel preskrbeti. Res pa je, da je oddelil delo pridnemu delavcu s sokolskimi vrst vselej, če je le mogel. Ni pa mogel pri svojem poštenju spraviti ob kruh delavcu, ki je bil priden in pošten, pa naj si je bil potem tega ali onega prepričanja. Zato ni vžival spôščavanja in ugleda samo med Sokoli, temveč tudi v vrstah izven Sokolstva tako med delavstvom kot med svojim zveznim mu uradništvom.

Poleg njegovega delovanja v Sokolstvu, kateremu se je skušal vedno

gmotno oddolžiti za vse, kar bi z dejanskim delom zamudil, je bil ustanovni, častni, podporni član domačih vseh organizacija v kraju. Poznan je bil tudi v različnih narodnih, obrambnih, kulturnih in humanitarnih organizacijah s sedežem v Ljubljani in Beogradu, kar pričajo številna priznanja in diplome istih. Povsod, kadar je mogel, je pomagal z besedom in dejanjem in s tem pridobival krog svojih ljubiteljev.

Br. Šetina je bil rojen v Črnomlju. Neizrečeno je ljubil svoj rojstni kraj. Ob vsaki priliki je pohitel tja. Tam se je odpotoval in razvedril. Tam si je postavil krasno domovanje, a vživati ga, mu ni bilo odmerjeno. Samo eno noč je počival v svojem bodočem domu — a še to noč mrtev. Kako spomljan in cenen je bil, je pričal narod ob njegovem pogrebu. Sokoli, gaisilci, pevci, gospoda, razni dostojanstveniki, zastopniki različnih društev in organizacij ter broj domačinov se je slovilo od njega in ga spremljalo k večnemu počitku ter mu izkazalo zadnjo čast, ljubezen in spoščavanje.

Trden steber Sokola je padel. V složenem delu za vse dobro ga ohranimo v častnem spominu. — ec.

KAMNIK. — Pregled stanja in dela Kamniškega prosvetnega okrožja od 1. januarja do 30. junija 1934. Kamniško prosvetno okrožje šteje vsega skupaj 9 sokolskih edinic, od katerih je najstarejše Sokolsko društvo Kamnik, ustanovljeno 1. 1904, nato Domžale, ustanovljeno 1. 1905, dočim so bila vsa ostala društva ustanovljena po svetovni vojni. — Lastne domove imajo tri edinice: Domžale, Mengš in Radomlje. — Društvene prapore imata Sokolski društvi Kamnik in Domžale. — Okrožje šteje vsega 990 članov in članic, od katerih je v kroužu 106, telovadecih 191, članic 71, naraščaja 180, dece 509, število vseh pripadnikov v okrožju pa znaša 1679. — Prosvetni odseki obstojajo v treh edinicah in sicer: Domžale, Kamnik in Komenda. — Naročnikov na Sokolskem: Sokolski glasnik 19, Sokol 18, Sokolič 19, Naša radost 107, Prosveta 10, Glasnik Celjske Sokolske župe 1, skupaj prejema 8 edinic (ena pred kratkim ustanovljena še ne prejema nobenega časopisa) 174 sokolskih in 6 drugih časopisov. — V okrožju obstojajo 4 knjižnice z 92 tehničnimi, 126 dramskimi in 1100 zabavnimi, skupaj torej 1317 knjigami z 227 čitaljci, katerim je bilo izposojenih 1144 knjig. — Odreima 7 edinic ter so vprizorile skupaj 18 oderskih prireditv. — Pevski zbor ima Sokolsko društvo Moravče z 29 pevci, pod vodstvom brata Kotnika. — Orkester ima Sokolsko društvo Domžale z 12 godbeniki, pod vodstvom br. ing. Pipana. — Predavanje in nagovor pred vrstami je bilo vsega skupaj 100, pred skupno 3221 poslušalci. — Večeri: društvenih in debatnih večerov je bilo skupaj 12. — Kino: svoj lastni kino ima Sokolsko društvo Domžale, katero je predvajalo vsega 105 predstav. — Zabave so se vršile v okrožju 3 (Domžale, Radomlje 1, Mengš 1). — Svečanih predstav je bilo dvoje (Radomlje, Mengš). — Akademiji sta se vršili 2 (Kamnik, Moravče). — Vseh izletov v okrožju je bilo 12. — Poročevalska služba: v sokolskih časopisih 6 člankov in 1 vest, v drugih 4 članki in 6 vesti, skupaj 10 člankov in 7 vesti. — Okrožje je imelo endnevni šminkarski tečaj pod vodstvom opernega šef maskerja gosp. Navinška, katerega se je udeležil 17 sester v bratov 6 društev. — Okrožni prosvetni dan se je vršil v Kamniku ter je bil sodelovanju 6 edinic ne uspel prav dobro. — Tajni okrožje ni pesil, se je vršil s ciljem v Lukovici. Uspel je prav dobro, le udeležba je bila vsed slabega vremena bolj slaba. — Okrožje je imelo 4 prosvetne konference in 22 sestanka radi sestave sporeda za prosvetni dan. — Revizija o prosvetnem delu je bila izvršena v vseh edinicah. — Poročila so došla vse, od nekaterih edinic s precejšnjo zamudo. — Okrožje je prejelo 113 dopisov, odposlalo 81 in 6 okrožnic. — Prosvetno delo sedaj počiva, ker je večina prosvetarjev odsotnih. V začetku šolskega leta se bomo pa z novimi močmi in še v večjo vremenu lotili dela. — Prosvetna konferenca se bo vršila 16. septembra t. l., na kateri se pomenimo kako bomo v prihodnje čim uspešnejše delovali na prosvetnem polju.

Župa Novi Sad

žalu i moru. U 9 sati sokolska povorka, predvodenja cavtatskom Dilektantskom muzikom, otišla je u crkvu Sv. Nikole, gde je u prisustvu pretstavnika svih mesnih i državnih vlasti i ustanova, te mnoštva naroda obavio blagoslov sokolskog barjaka mesni župnik gosp. Dagonig. Barjaku je kumovala gospoda Jelka Miš, osnovateljica in dugodolžna predsednica »Ženske udruge«, u čijoj se je vezilačkoj školi barjak izradio u narodnem vezu. Zapretenu kumu pri blagoslovu je zastupala učiteljica sestra Ljubica Račić, koja je u ime kume pribila na kopljje srebrenu pličico s natpisom: »Za rod, za dom, žrtvuj Sokole život svoj«. Posle podneve sive kategorije Sokola nastupile su i izvele župске in sletske vežbe in odbojku na opće zadovoljstvo. Po općem sudu, cavtatski su Sokoli i Sokolice toga dana osvetlili sebi lice svojom pripremom, nastupom i skladnom izvedbom vežbe te time probudili oduševljenje prisutnog naroda. Ovom javnom vežbom cavtatski su Sokoli polučili veliki moralni uspeh. — A. C.

ZAVALA. — Dne 12. jula o. g. održana je u našoj četi jedna retko lepa in značajna sokolska i narodna svečanost. Toga dana održan je prvi javni čas naše čete te razviće četne zastave, koju je četi darovalo starešina čete brat Nikola Pendo. Posle lepot pozdrava br. Pendo, kojim je otvorio svečanost, osveštalo je zastavu svečenik uz prigodan govor, a nakon toga je učitelj br. Dorde Tilimbat, koji je ujedno i župski saradnik, održao lep govor o značaju sokolske zastave te o dužnosti i ulozi sokolske čete na kulturnom i ekonomskom podizanju

Župa Novi Sad

SUBOTICA. — Letovanje naraštaja župe Novi Sad. Svuda sveže zelenilo. Negde je u daljinu zvonilo zvono. To je jutarnji pozdrav. Zvuci su nekako živahniji nego predvečje, kada su glomazni in teški. Ujutru se život osceca svim čulima. Materijalni život svemira nam je tako razumljiv in osečamo da smo samo njegov delič. Izjutra je Palić divan. Voda je kao ogledalo, oivičeno trskom, više koje kada da je neki slikar u akvarelu napisal mnogo dvoraca iz neke bajke, razbaranih po zelenilu, da bi bili predmeti divljenja.

Jutarnji tišinu paraju zvuci logorske trubce. Jeka se odbija od šuma in preko vode in doži na takoj zeleni. Negde je u daljinu zvonilo zvono. To je jutarnji pozdrav. Zvuci su nekako živahniji nego predvečje, kada su glomazni in teški. Ujutru se život osceca svim čulima. Materijalni život svemira nam je tako razumljiv in osečamo da smo samo njegov delič. Izjutra je Palić divan. Voda je kao ogledalo, oivičeno trskom, više koje kada da je neki slikar u akvarelu napisal mnogo dvoraca iz neke bajke, razbaranih po zelenilu, da bi bili predmeti divljenja.

Zbor! Kupanje. Trčečim korakom vodu! Sanjive oči se šire od prijatev jeze kada utonu v svečnu vodo. Čika, smehi in prskanje, ali se ipak nekako svi žure iz vode na jutarnje vežbe. Ne toliko radi samih vežbi, koliko radi tega što je voda ujutru prilično hladna. Jutarnje vežbe. Mladi se telesa previjajo na suncu. Crne se ledna. Mladi se napinjajo. Krv brže kola, pluča zadržano udaju jutarnju svežinu. Oseča vrednost snage i radost života. Vežbe disanja. One su naročito koriščene, jer svaki naraštajac pose svojih škole dobija najmanje po 3 do 4 cm v obimnu grudi.

Posle doručaka sledi dizanje zastave. To je ujedno in najsvetnejši čin, jer s njime dolazi in vreme ozbiljnog rada. Svi stoje nepomično, mirno, dok truba svira pozdrav. A kada dežurni naraštajac komanduje: »Zastavi triput Zdravol«, preko v

zalo velike sposobnosti i volje za budući rad. Škola je našoj župi dala 12 novih prednjaka, koji će po svojim društvinama posejati ono što su videli, osetili i čuli. U mlađe i plodne duše usadeni su veliki sokolski idealni, a ko bude osetio i nosio te ideale, taj će živeti. Zdravo! — J. M.

SOMBOR. — Letovanje somborskih Sokola u Ivanjici. Posle sletja u Sarajevu, na kome je naše društvo učestvovalo s 223 pripadnika raznih kategorija, jedna grupa Sokola (-ica) provela je mesec dana na letovanju u Ivanjici, na Javor planini, vrativši se ovih dana kući. Društvo je provelo letovanje u Ivanjici od 29. juna do 29. jula. Stanovalo se pod šatorima, koji su bili naimešnici na vašarištu, odmah na kraju varoši pored reke Moravice, tako da smo, što se tiče kupanja bili osigurani. Ispod šatora se nalazio izvor kiselle vode. Hranili smo se zajednicki, a jelo su nam kuvali dve kuvarice koje smo poveli sa sobom iz Sombora.

Odmah prve nedelje 8. jula dali smo jednu akademiju, koja je kako moralno tako i materijalno odlično uspela. Da bi vreme što brže i prijatnije proveli radilo se preko celoga dana, uračunajući tu i izlete, koje smo po okolini činili. Ustajalo se u 6 sati (osim kad je bilo kiše). Raspoloženje je bilo, s pojedinim izuzetima, odlično, tako da su svih vrativši se svojim kućama poneli najlepše uspomene. Svi članovi (-ice) vrtili su se telesno jači i teži, jer su im kako hrana tako i vazduh i izleti činili dobro. 12. jula smo napravili izlet do Hadži - Prodavne pećine, koji se za vreme ratovanja sa Turcima 1814. sa svojim vojnima i ostalim porodicama po nju krio od Turaka. 14. jula davali smo jedno selo s igrankom, na kojoj je pozvano sve gradanstvo, a koje se našem pozivu i odazvalo u velikom broju. — 17. jula napravili smo izlet na brdo Glič, u kome se počela vaditi ruda antimona. Nedaleko se nalazi i selo Glič sa svojom prekrasnom crkvom. 17. jula posle podne jedna grupa je napravila izlet do rudnika Lise, gde se isto vadi antimon. 21. jula bili smo na grobu Boška Jugovića, u selu Medreču i Luci. Legenda koja postoji tvrdi, da je Boško Jugović posle bitke na Kosovu s ostatim ranjenicima došao do tla i da je tu umro, gde mu se i danas nalazi grob. Tu su previjali rane i danas se to mesto zove Kosovica, a česma s koje su rane prali zove se Vidojeva česma. Tu se kod crkve svake godine drži sabor, na koji na Vidovdan dolazi narod iz bližih i daljih sel. 22. jula davalo je iyanjičko Sokolsko društvo javan čas uz pomoć Sokola iz Arilja, Požege i Sombora. Naročito su se gradanstvo dopale vežbe na vratilu, i skokovi s motkom, koje do danas nisu videli. Isto tako i sve ostale vežbe su uspele odlično. Uveče u hotelu Spasoviću davalo je Đačko društvo »Javor« pozorišni komad »Hajduci«, iz života i borbi naših hajduka za vreme Turaka. 24. jula smo pravili izlet na najviši vrh Javora — Vasiljev, vrh koji je od Ivanjice udaljen 36 km, a visok 1520 m. Zauzimanjem sreskog načelnika Save Đorđevića bili smo primljeni u žandarmerijskoj kasarni, gde nam je bio spremjen ručak. Dočinci — žandarmini bili su nam pratići i rastumačili sve znamenitosti Javora. Odmah blizu stанице se nalaze rovovi Kadardorjevi iz 1814. godine, odakle je tukao Turke po ograncima Javora, Srdaca i Ravne Gore iz svojih trešnjevih topova. Tu se nalazi i grob majora Ilića, koji je potukao Turke na Čemernici i poginuo junačkom smrću 1877. godine. Odmah ispod stанице viđe se ostaci starih srpskih i turskih karaula još pre rata 1912. godine. Na putu na Javor se nalazi izvor najladnije i najlepše vode koja postoji u ovome kraju, a zove se izvor na Crvenoj Gori. Tu su braća Gromovići i Nešković dočekali 2000 Turaka, koji su posliši da haraju kraj oko Ivanjice i potukli ih. Vladika žički Janićije Nešković iz Milandže, a koji je iz istog roda, podigao je spomenik s ovim natpisom, a koji se i nalazi na Crvenoj Gori:

„Ovdje Gromo Kolašince nadbi, Četvoricom dve hiljade razbi, Koji su k maloj Moravici došli, Robiti Srpsvo no dalje ne prošli. S njima sam i ja tad u društvu bio, Nedićevu šešanu nosio. To Vam kaže Nešković Ostoja, Iz Milandže želeći pokopa.“

Kako smo se osećali čili, to smo i preko volje naših dobrih domaćina — žandara krenuli kući i došli po lepoj ladjovini i mesečini u 12 sati u Ivanjicu, prelivši za jedan dan 72 kilometra.

Završavajući o izletima i našem životu u Ivanjici, izrazujemo ovim našu duboku zahvalnost svim našim dobrim domaćinima. Odmah pri našem dolasku smo bili predusretani od svih gradana, koji su nam učinili svaku uslugu, koju smo zatražili. Naročito blagodarnost imamo da iskažemo: Upriavili Sokolskog društva, Petru Lučićeviću, prets. opštine, Savu Đorđeviću, sreskom načelniku, Benjaminu Neškoviću, kmetu, Miloradu Lazareviću, monteru, školskom nadzorniku,

šefu pošte, starešini suda, učiteljima, svima trgovcima i zanatlijama, koji su ne žaleći truda ni vremena izlazili nam u svakoj prilici na susret. Lepu pažnju nam je ukazao i brat starešine Spasović, nar. poslanik, hotelijer Spasović i svi gore pomenuti, koji su nam pri polasku servirali bogatu zakusku, oprostivši se s nama bratski.

Ostavljujući Ivanjicu sa željom da se u nju do godine vratimo u trostrukom broju, pozdravili smo naše dobre domaćine s našim sokolskim i bratskim pozdravom Zdravo! — V. P.

Župa Sušak - Rijeka

CRIKVENICA. — Posveta kamena temeljca Sokolskog doma u Crikvenici. Pre nekoliko meseci započelo je Sokolsko društvo u Crikvenici pod starešinstvom brata dra Ante Kuntarića, narodnog poslanika u Crikvenici s gradnjom veleravnog Sokolskog doma. Projektovani Sokolski dom biće jedan od najlepših sokolskih domova u Jugoslaviji, sagradeni neposredno uz more, s velikom vežbaonicom, letnjim vežbaštem, garderobama, kupaonama, čitaonicom, te sokolskim stadionom. Radovi na izgradnji ovoga doma toliko su uznapredovali, da se dom nalazi skoro pod krovom.

Dne 12. o. m. priredilo je Sokolsko društvo u Crikvenici slavu posvete kamena temeljca Sokolskog doma, a pokroviteljstvo nad ovom slavom preuzeo je brat ban dr. Ivo Perović. Slava je započela s izvanrednom svećenom skupštinom Sokolskog društva u Crikvenici, koja se održala u općinskoj većnici. Skupština je otvorio br. dr. Ante Kuntarić, koji je pozdravio članstvo i zahvalio se na svim onim moralnim i materijalnim žrtvama, koje su doprineli za dom. Brat Janko Jazbec prikazao je celokupan rad i napore društva, te historiju gradnje doma. Sove izvanredne skupštine poslat je sledeći pozdravni telegram Nj. Vel. Kralju Aleksandru:

»Sa svećane glavne skupštine Sokolskog društva u Crikvenici prigodom posvete kamena temeljca Sokolskog doma u Crikvenici slobodni smo izaziti Njegovom Veličanstvu našem Veličkom Kralju Aleksandru izraze naše nepokolebitive vernosti i odanosti sa zavetom, da ćemo u tom našem veleravnom sokolskom hramu iskreno gajiti sokolski jugoslavenski duh i bratsku solidarnost slovenskih naroda s puno vere i ideala za veliku i snažnu Jugoslaviju, i svetlu budućnost jugoslavenskog naroda sa svojim genijem i vodom i prvim Sokolom našim Kraljem. Da živi Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar!«

Njegovom Visočanstvu Prestolonasledniku Kraljeviću Petru poslan je sledeći telegram:

Da svećane glavne skupštine Sokolskog društva u Crikvenici, prigodom posvete kamena temeljca Sokolskog doma u Crikvenici, slobodni smo ovde s Jadrana, sa zapadne granice naše Jugoslavije, da pošaljemo svom prvom starešini Njegovom Visočanstvu Kraljeviću Petru izraze naše neograničene ljubavi i vernosti s iskrenom željom, da Ga Bog pozivi na ponos celokupnog našeg jugoslavenskog Sokolstva!«

Osim toga poslati su telegrami ministru za fizičko vaspitanje naroda, te Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Izvanredna skupština vrlo je svećano protekla. Posle podne u 4 sata prešlo se na posvetu kamena temeljca Sokolskog doma.

Kako senjski biskup nije dozvolio posvetu temeljnog kamena po crkvenim obredima pre nego što Sokolsko društvo u Crikvenici dade pismenu izjavu, da se odriče Tirševe ideologije, da osuduje napadaju na katolički episkopat i da se obvezuje da će odgajati omladinu u katoličkom duhu, to se posveta obavila bez sudelovanja svećenstva. Na posvetu došla su gotovo sva Sokolska društva župe Sušak - Rijeka, koja su bila brojno zastupana. Od uglednih gosti prisutstvovali su: admiral Kr. mornarice g. Marijan Polić, komandant obalne komande u Selcu g. Tomić, ministar Demetrović, ministar na rasploženju dr. Bogica Kujundžić, u ime Saveza Sokola brat Ante Brozović, pretstavnici opština i gradova Hrv. Primorja, Gosp. ministar dr. Grga Andelinović ispričao se i zamolio, da ga zastupa na slavi brat dr. Ante Kuntarić, narodni poslanik i starešina društva.

Slava je započela s pozdravnim govorom starešine društva brata dra Ante Kuntarića, koji je rekao:

Braćo i sestre! Na ovim divnim obalama našeg Jadranskog Mora pođiće ovaj naš Sokolski dom, veleravni hram sokolskog bratstva i slovenske solidarnosti. Mnogo godina nosili smo u svojim srcima stalnu želju da ga pođignemo baš ovde u Crikvenici, biseru našeg Hrvatskog Primorja, da bude ognjište naših zajedničkih idea, i da u njemu palimo vatru neograničene ljubavi prema našem velikom Vladaru Nj. Vel. Kralju Aleksandru i našoj otadžbini Jugoslaviji. Da se u tom domu nademo pod istim krovom s našim gostima slovenske narodnosti, naročito s braćom Čehoslovacima, s kojima nas usko povezuje historija i koji

su baš ovde u Crikvenici iskreno stupali s nama u zajedničkim redovima i otvorili nam svoja srca, kao što smo i mi njima.

Ti svi naši naporu nisu mogli doći do punog izražaja, jer se i u naše sokolske redove uvukla besplodna plemenka borba, koja nas je za čas razjedinila. Ali veliki neimar našeg jugoslavenskog naroda i države, stvarajući zakon o Sokolu Kraljevine Jugoslavije, opet je ujedinio pocepkane sokolske snage, koje tek sada dolaze do punog izražaja da grade jugoslavenskog čoveka, da unoše sokolski duh u naše selo, našem seljaku, koji je glavni nosioč svih vrlina naše jugoslavenske rase.

Tako i mi ovde na Jadransku, na zapadnim granicama naše zemlje, osetili smo upravo svu snagu i lepotu naše slobode u spoznaji, da samo u velikoj Jugoslaviji, i da samo složnim radom svih konstruktivnih elemenata možemo da tu slobodu sačuvamo, da samo u Jugoslaviji snažnoj i slobodnoj možemo da sačuvamo svoj jezik i svoju kulturu, te slavne hrvatske tradicije, užidajući u temelje grandiozne zgrade našeg jugoslavenskog državnog i narodnog jedinstva. I zato ne mogu, a da ne spomenem pozdravne reči Sokolima našeg velikog Kralja Aleksandara I: »I nikada ne zaboravite, da vaš sjajni polet i sve vaše odlike uvek dugujete velikoj i ujedinjenoj Jugoslaviji, da njoj pripadate svojim mislima i svojim delima. Od kolevke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji, jušoslavenskoj ideji; njene su vaše mislige i vasa srca, njene imaju da su sve vaše radosti i ideali, vaše težnje i vaša prenegača.«

I mi ovde u Crikvenici stisnuli smo naše redove, uložili sve naše napore, da podignemo ovaj dom. S puno vere da će služiti velikoj sokolskoj misiji na polju nacionalnom i kulturnom, gledamo vredno u našu budućnost, verujući, da širimo našu najvišu nacionalnu misao, našu najsvetiju nacionalnu stremljenja.

U toj veri slobodan sam da otvorim ovu današnju slavu posvete kamena temeljca našeg sokolskog doma kličući:

Da živi Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar!

Da živi naš starešina Nj. Vis. Prestolonaslednik Kraljević Petar!

Da živi velika i snažna Jugoslavija!

Nakon toga pozdravio je brat starešina sve prisutne goste i prešao k posveti temelja Sokolskog doma sa sledećom molitvom:

— Kada naš ribar izlazi ranom zorom na ovo naše plavo Jadransko More, kada naš čovek ratar polazi na svoju njivu da zaore prvu brazdu, najpre uzdiže svoje oči k nebū i moli Božji blagoslov, da njegov težak i mučan rad urodi plodom. I mi ćemo u ovom svetu času, kao orači velike narodne njeve zaorati prvu brazdu, polažući kamen temeljac Sokolskog doma s krvlju natopljenih obala našeg Jadranskog Mora. U želji, da taj dom bude hram najprelemitijih naših nacionalnih oscijaja i idea, sokolskoga bratstva i slovenske solidarnosti, nastojaćemo, da u njemu okupljamo najbolje sinove i kćeri naših slavnih preduka, da bude na korist pokolenjima, koja dolaze iz nas, a na slavu prvom i najvećem Sokolu našem junačkom Kralju Aleksandru i velikoj otadžbini Jugoslaviji. Pomolimo se našom sokolskom molitvom iz dubine naših duša Svetogručem Bogu, kralju kraljeva i gospodaru sveta, što nam je dao naše plavo Jadransko More, plodna polja i zelene gore. Zahvalimo mu se, što je vekovima čuva naše domove i krepi snagom junake u boju i orače u znoju, što je našem jugoslavenskom narodu u stice usadio ljubav za slobodom i da nam snage, da tu slobodu kroz stoteča čuvamo i da dočekamo ovu veliku i ujedinjenu našu otadžbinu Jugoslaviju. Blagoslov, Bože, ovo naše začetočno delo, da se na njem podigne topo i snažno gnezdo jugoslavenskih Sokolova i Sokolića, koji će iz tog gnezda poletiti smelo nebu pod oblaće, da bistrim okom bđiju nad sudbenom svoje otadžbine! Daj da taj Sokolski dom bude ne samo trajan spomenik naših prenegača i našega rada, nego i baština novim pokolenjima, mladim Sokolićima, koji će čuvati večnu stražu na zapadu naših otadžbina i dati snage i onoj našoj braći, koja pokrivena crnim velom tuge čekaju dane zlatne slobode! Blagoslov, ovaj kamen našeg Sokolskog doma i usliši našu molitvu, da u tom domu crpmo večitu snagu za veličinu i slavu našeg jugoslavenskog doma i naše otadžbine Kraljevine Jugoslavije! Amen!

Nakon toga položio je brat starešina u temeljni kamen sledeću povelju: »Za vreme vladanja Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I, a pod starešinstvom Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Kraljevića Petra, za banovanja dra Ive Perovića, te predsedniku opštine Martina Cara, Sokolsko društvo u Crikvenici stvorilo je odluku da se gradi ovaj Sokolski dom, koji će nositi ime »Kralja Aleksandra I«. U njemu će se gajiti sokolski duh slovenske solidarnosti i bratstva i plamsati vatru nepomučene vere u veličinu i snagu naše otadžbine

Jugoslavije i svetu budućnost jugoslavenskog naroda.

Sredstva za gradnju ovog Sokolskog doma doprinoselo je delomično samo Sokolsko društvo, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, Kr. mornarica, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda, Kr. banška uprava Savske banovine, te upravna općina Crikvenica pod predsednjem bratom Martina Cara.

Pokroviteljstvo posvete kamena temeljca preuzeo je ban Savske banovine br. Franjo Lušić, a nadzor nad gradnjom vodi ing. brat Viktor Želinski.

Dom je projektovao ing. arh. dr. Franjo Lušić, a nadzor nad gradnjom vodi ing. brat Viktor Želinski.

S puno vere, da će ovaj Sokolski dom biti ovde na Jadransku, na zapadnim granicama naše zemlje, osetili smo upravo svu snagu i lepotu naše slobode u spoznaji, da samo u velikoj Jugoslaviji, i da samo složnim radom svih konstruktivnih elemenata možemo da tu slobodu sačuvamo, da samo u Jugoslaviji snažnoj i slobodnoj možemo da sačuvamo svoj jezik i svoju kulturu, te slavne hrvatske tradicije, užidajući u temelje grandiozne zgrade našeg jugoslavenskog državnog i narodnog jedinstva. Blagoslov, Bože, ovo je ujedinjeno i ujedljivo jugoslavensko dom.

Tako i mi ovde na Jadransku, na zapadnim granicama naše zemlje, osetili smo upravo svu snagu i lepotu naše slobode u spoznaji, da samo u velikoj Jugoslaviji, i da samo složnim radom svih konstruktivnih elemenata možemo da tu slobodu sačuvamo, da samo u Jugoslaviji snažnoj i slobodnoj možemo da sačuvamo svoj jezik i svoju kulturu, te slavne hrvatske tradicije, užidajući u temelje grandiozne zgrade našeg jugoslavenskog državnog i narodnog jedinstva. Blagoslov, Bože, ovo je ujedinjeno i ujedljivo jugoslavensko dom.

Blagoslov, Bože, ovo je ujedinjeno i ujedljivo jugoslavensko dom.

Nakon govora starešine brata dra Ante Kuntarića, izredali su se govorici: predsednik opštine Crikvenica br. Martin Car, izaslanik župe Sušak - Rijeka br. Štefan Šepić, delegat Saveza br. Ante Brozović i mnogi drugi.

Ministra dra Grgu Andelinovića i pokrovitelja slave brata dr. Ivo Perovića ispričao je starešina br. Ante Kuntarić i zahvalio se na velikim moralnim i materijalnim pomoćima što su dana Sokolskom društva za gradnju doma, a naročito od bana br. dr. Perovića I

